

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Tomaszowie Mazowieckim**

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu tomaszowskiego w roku 2022**

Tomaszów Mazowiecki, luty 2023 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Sekcja Nadzoru Epidemiologii	4
1. Działalność kontrolno-represyjna.....	4
2. Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń nadzorowanych obiektów	5
3. Analiza zachorowań na choroby zakaźne	6
4. Analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	9
II. W zakresie Higieny Komunalnej	12
1. Wprowadzenie	12
2. Urządzenia do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody do spożycia przez ludzi.....	12
3. Woda do celów rekreacyjno – kąpielowych	13
4. Obiekty użyteczności publicznej.....	14
5. Podsumowanie	16
III. W zakresie Higieny Pracy.....	18
1. Narażenia na czynniki rakotwórcze.....	19
2. Narażenia na czynniki biologiczne w środowisku pracy.....	19
3. Nadzór nad substancjami i mieszaninami chemicznymi	20
4. Ocena wprowadzenia do obrotu i stosowania produktów biobójczych	20
5. Postępowanie w sprawie chorób zawodowych	20
6. Działania w zakresie promocji zdrowia na terenie zakładów pracy	21
7. Monitorowanie przypadków zatruciów środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi oraz zgonów	21
IV. Higiena Dzieci i Młodzieży	22
1. Wprowadzenie	22
2. Żłobki	22
3. Przedszkola	23
4. Szkoły.....	24
5. Placówki wsparcia dziennego.....	28
6. Placówki wypoczynku letniego i zimowego	28
7. Podsumowanie	29
V. Bezpieczeństwo Żywności, Żywnienia i Produktów Kosmetycznych	29
1. Wprowadzenie	29
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych.....	30
3. Ocena sposobu żywienia	31
4. Terminowość realizacji zaplanowanych zadań.....	33
5. Dodatkowe zadania.....	33
6. Współpraca z Inspekcjami	37
7. Współpraca z Sekcjami PSSE w Tomaszowie Maz.	41
8. Interwencje.....	42
9. Podsumowanie	43
VI. Oświata i Promocja Zdrowia	44
1. Interwencje programowe.....	44
2. interwencje nieprogramowe	47
3. Bezpieczeństwo podczas wypoczynku letniego.	49
4. Kampanie dot. szczepień przeciwko wirusowi SARS-CoV-2.	49
5. Profilaktyka chorób i promocja zdrowia.	49
6. Współpraca z instytucjami i mediami.....	50
VII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	50
VIII. Zakończenie.....	50

Wstęp

Do zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Mazowieckim w 2022 r. należała realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego, mająca na celu ochronę zdrowia mieszkańców powiatu tomaszowskiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwych lub uciążliwych czynników środowiskowych, zapobiegania chorób, w tym chorób zakaźnych, zawodowych i innych chorób cywilizacyjnych, wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, a także na kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych. Cele te były realizowane, między innymi, poprzez inicjowanie działań promujących zdrowie, a także działań mających za zadanie identyfikację zagrożeń bezpieczeństwa zdrowotnego, przy jednoczesnym przeciwdziałaniu powstawania tych zagrożeń. Dla kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych organizowano, koordynowano i nadzorowano działalność oświatowo-zdrowotną oraz sprawowano nadzór nad warunkami: higieny środowiska, zwłaszcza wody do spożycia, higieny pracy w zakładach pracy, higieny nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, a także warunkami higieniczno-sanitarnymi w miejscach udzielania świadczeń zdrowotnych. W dziedzinie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego kontrolowano przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w nadzorowanych obiektach. W celu uzyskania jak najlepszych wyników pracy inspekcji sanitarnej, systematycznie doskonalono metody nadzoru i kontroli w systemie zarządzania jakością.

I. Sekcja Nadzoru Epidemiologii

Sekcja Nadzoru Epidemiologii w 2022 r. podobnie jak w latach poprzednich realizowała zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi stacjonarnymi i ambulatoryjnymi obejmowało kontrolę: funkcjonalności, stanu technicznego obiektów, zaopatrzenia w wodę, utrzymania czystości powierzchni pomieszczeń, postępowania z bielizną i odpadami medycznymi. Istotna z uwagi na bezpieczeństwo pacjentów i personelu jest ocena i egzekwowanie prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji w nadzorowanych obiektach. Nadzorem objęto również sposób prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń chorób zakaźnych oraz przestrzeganie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

1. Działalność kontrolno-represyjna

Pod stałym nadzorem Sekcji Nadzoru Epidemiologii PSSE w Tomaszowie Mazowieckim znajduje się ogółem 144 obiekty w tym:

a) Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze ogółem - 75 tj.:

Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne:

- Szpitale: 3
- Zakłady Pielęgnacyjno-Opiekuńcze: 1

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

- Przychodnie, Ośrodki Zdrowia, Poradnie: 64
- Medyczne laboratoria diagnostyczne: 1
- Zakłady rehabilitacji leczniczej: 1
- Inne: 5 (w tym Stacja Dializ: 1, punkty pobrań materiału do badań: 3, Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa: 1).

b) Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową ogółem - 69 tj.:

- Indywidualne praktyki lekarskie: 29
- Specjalistyczne praktyki lekarskie: 39
- Indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarskie: 1

Ogółem w podmiotach leczniczych przeprowadzono 170 kontroli. W 2022 r. przeprowadzono 30 kontroli dotyczących wykonawstwa szczepień ochronnych. Wydano 7 decyzji administracyjnych, w tym 6 decyzji dotyczących Tomaszowskiego Centrum Zdrowia Sp. z o.o. i 1 decyzja dotycząca Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa. Wydane decyzje dotyczyły doporowadzenia do właściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń oraz części sprzętów i wyposażenia pomieszczeń. W 2022 r. nie stosowano karania mandatowego.

2. Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń nadzorowanych obiektów

Nadzorowi podlegały placówki lecznictwa zamkniętego, otwartego oraz prywatne gabinety lekarskie. W ramach lecznictwa zamkniętego skontrolowano: Centrum Kardiologii Scanmed, Tomaszowskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o., Centrum Onkologiczne Numed oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ZACISZE Sp. z o.o. w Łaznowskiej Woli.

Placówki lecznictwa otwartego to w większości przychodnie i poradnie, medyczne laboratorium diagnostyczne, zakład rehabilitacji leczniczej, Stacja Dializ, punkty pobrań materiału do badań oraz Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa.

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych placówek lecznictwa zamkniętego i otwartego oceniono jako dobry.

Gabinety indywidualnych praktyk lekarskich, w których przeprowadzono kontrole, spełniały wymagania, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą, określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Stan sanitarny i porządkowy tych placówek nie budził zastrzeżeń.

Wszystkie skontrolowane placówki świadczące usługi medyczne zaopatrzone były w wodę z wodociągów sieciowych odpowiadającą normom sanitarnym. Dezynfekcję prowadzono prawidłowo, środkami wpisanymi do Rejestru Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. We wszystkich podległych podmiotach leczniczych stosowane są środki dezynfekcyjne zgodnie z ustawą o wyrobach medycznych i produktach biobójczych. Nie stwierdzono braków w zaopatrzeniu w te preparaty. Osoby przeprowadzające dezynfekcję ściśle przestrzegają ustalonych procedur opracowanych przez placówki. Środki dezynfekcyjne są dobierane właściwie (spektrum, czas, zastosowanie).

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie sterylizacji dokonano oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne.

Na terenie powiatu ogółem zarejestrowanych jest 59 urządzeń sterylizacyjnych. W placówkach

prowadzona jest kontrola wewnętrzna procesów sterylizacji, zgodnie z wymaganiami, wskaźnikami biologicznymi i chemicznymi.

Kontrole sanitarne z zakresu gospodarki odpadami pochodzenia medycznego w podmiotach leczniczych w 2022 r. nie wykazały nieprawidłowości. Transport wewnętrzny odpadów medycznych i magazynowanie odbywa się w sposób prawidłowy, podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy na transport i utylizację odpadów pochodzenia medycznego z firmami posiadającymi stosowne zezwolenia. Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach/pojemnikach. Wywozem zajmują się wyspecjalizowane firmy.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, środki dezynfekcyjne i środki czystości w nadzorowanych obiektach było wystarczające.

3. Analiza zachorowań na choroby zakaźne

Na terenie działania powiatu tomaszowskiego zarejestrowano ogółem **5932** przypadki zachorowań z powodu chorób zakaźnych i zakażeń (w 2021 r. – 6467), w tym m. in. 16 zachorowań na grypę (w 2021r. - 0) oraz 4678 zachorowań na COVID-19.. Z powodu chorób zakaźnych w 2022 r. hospitalizowano 716 osób.

W 2022 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym zarejestrowano wzrost zachorowań na:

- ospę wietrzną - 888 przypadków (w 2021r. – 310),
- biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO – 24 (w 2021 r. – 12).
- wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2 – 25 (w 2021 r. – 18)
- inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile* - 42 (w 2021r. – 22),
- wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy – 62 (w 2021r. – 23), norowirusy – 11 (w 2021r. – 10), inne określone – 13 (w 2021r. – 8),
- płonicę - 35 przypadków (w 2021r. – 2).

W zakresie nadzoru nad chorobami płciowymi zarejestrowano 6 przypadków kiły (w 2021 r. – 0), natomiast nie rejestrowano przypadków rzeżączki ani przypadków chorób płciowych wywołanych przez *Chlamydię* (w 2021 r. - po 1 przypadku).

W 2022 r. zarejestrowano 3 przypadki nowo wykrytych zakażeń HIV (w 2021 r. również 3), 10 przypadków zachorowań na gruźlicę (w 2021r. - 9), 1 przypadek choroby meningokokowej (w 2021r. – 0), 1 przypadek zespołu wstrząsu toksycznego z powodu *Streptococcus pyogenes* oraz 2 przypadki posocznicy z powodu *Streptococcus pneumoniae*. (w 2021 r. – 0).

W 2022 roku raportowanie danych epidemiologicznych dotyczących zakażeń SARS-Cov 2 odbywa się według ujednoliconego systemu elektronicznego i dane są dostępne na stronie internetowej Głównego Inspektora Sanitarnego pod adresem <https://www.gov.pl/web/koronawirus>.

W grupie chorób zakaźnych wieku dziecięcego, przeciwko którym prowadzi się systematyczne szczepienia ochronne, utrzymuje się pomyślna sytuacja epidemiologiczna. W błonicy, poliomyelitis, odrze – brak zachorowań. Tak jak w latach ubiegłych, w 2022 roku nie zarejestrowano zachorowań na czerwonkę, dur brzuszny i ospę małą.

W 2022r. nie zarejestrowano przypadków zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych.

Zarejestrowano natomiast 3 przypadki krztuśca, 1 przypadek neuroboreliozy oraz 1 zakażenia *Yersinia enterocolitica*,

W 2022 r. zarejestrowano 14 przypadków Wirusowego Zapalenia Wątroby (w 2021r. - 6), w tym:

- 1 przypadek WZW A (w 2021r. - 0),
- 8 przypadków WZW B - przewlekłe i BNO (w 2021r. - 6),
- 5 przypadków WZW C – przewlekłe (w 2021r. - 1).

W 2022r. zarejestrowano 174 pokąsań osób przez zwierzęta (w 2021r. - 130), w 22 przypadkach podjęto szczepienia przeciw wściekliznie (w 2021r. - 13).

W tabeli 1. przedstawiono zestawienie liczby zachorowań na wybrane choroby zakaźne rejestrowane przez PSSE w Tomaszowie Mazowieckim na przestrzeni ostatnich 6. lat

Tabela 1. Wybrane choroby zakaźne w latach 2017 - 2022.

Jednostka chorobowa	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pokąsania przez zwierzęta/osoby szczepione	219/32	189/23	181/20	102/16	130/13	174/22
Zatrucia Salmonellą	47	40	47	20	46	18
WZW A (pokarmowe)	1	0	5	2	0	1
WZW B	4	7	9	6	5	8
WZW C	6	11	14	5	1	5
Dur brzuszny i czerwonka	0	0	0	0	0	0
Krztusiec	9	9	7	0	0	3
Płonica	45	34	39	20	2	35
Róża	7	18	17	12	3	5
Zapalenie opon mózgowych wirusowe	0	8	2	0	0	0
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych	0	0	0	0	0	0
Ospa wietrzna	508	473	414	262	310	888

Różyczka	1	2	-	-	0	2
Odra	-	-	-	-	0	0
Świnka	6	7	10	2	0	2
Borelioza	28	35	21	19	15	17
Gruźlica	13	19	14	2	9	10

W 2022 roku nie zarejestrowano żadnych zatruc pokarmowych, natomiast zgłoszono 75 ognisk epidemicznych z powodu zachorowań na Covid-19. Ogniska miały miejsce w rodzinach, placówkach oświatowych, podmiotach leczniczych oraz w licznych zakładach pracy.

Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych oraz zakażeń.

Ogółem w 2022 r. przeprowadzono 4979 dochodzeń epidemiologicznych/wywiadów, w związku ze zgłoszeniem zachorowania lub podejrzenia zachorowania na chorobę zakaźną. Dochodzenia prowadzone były w jednostkach chorobowych, w których wymagane jest ustalenie źródła zakażenia, wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie, objęcie nadzorem osób chorych oraz osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie, ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez zwierzę, przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Z ogólnej liczby dochodzeń epidemiologicznych 4678 wywiadów dotyczyło zakażeń SARS-CoV-2. Pozostałe wywiady epidemiologiczne dotyczyły m. in. zachorowań na salmonellozę, jersiniozę, wirusowe zapalenie wątroby, boreliozę oraz pokąsań przez zwierzęta.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Tomaszowie Mazowieckim prowadzi rejestr nosicieli pałeczek duru brzuszego i durów rzekomych. Na terenie powiatu tomaszowskiego jest ich obecnie trzech.

W 2022r. w ramach nadzoru epidemiologicznego nad zachorowaniami na salmonellozę przekazano do laboratorium w PSSE w Piotrkowie Trybunalskim 209 próbek kału od 99 osób (chorych, nosicieli, ozdowieńców, osób ze styczności z chorym lub nosicielem). W 2022 r. zarejestrowano 10 nosicieli salmonellozy.

Na terenie powiatu tomaszowskiego, w 2022 roku zarejestrowano 301 przypadków zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na grypę, w tym 16 przypadków

hospitalizowanych i potwierdzonych badaniami molekularnymi. W 2022 r. zgonów z powodu grypy nie rejestrowano.

W sezonie epidemiologicznym 2021/2022 kontynuowano nadzór epidemiologiczno-wirusologiczny nad grypą oparty na wybiórczym nadzorze epidemiologicznym tzw. systemie SENTINEL. Skutecznym sposobem ochrony przed grypą jest unikanie dużych skupisk ludzkich w okresie epidemii, utrzymanie właściwego poziomu higieny osobistej i środowiska oraz poddanie się szczepieniom ochronnym. Rozpowszechnianie szczepień p/grypie nadal jest niewielkie i nie ma wpływu na sytuację epidemiologiczną choroby.

W 2022 r. nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa, nie zaistniały zdarzenia, których następstwa mogłyby wywołać konieczność uruchamiania elementów zarządzania kryzysowego. Ważną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych spełnia rzetelne upowszechnianie wiedzy o chorobach zakaźnych i zakażeniach. Nadal poprawie wymaga zgłaszalność przez lekarzy podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne, których obowiązek wynika z ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

4. Analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest zapobieganie określonemu zakażeniu lub chorobie zakaźnej u zaszczepionej osoby lub populacji.

Na terenie powiatu tomaszowskiego znajdują się 32 podmioty lecznicze prowadzące szczepienia ochronne w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tomaszowie Mazowieckim urządzenia chłodnicze, w których przechowywane są szczepionki wyposażone są w elektroniczny całodobowy system rejestru temperatury z powiadomieniami SMS. Urządzenia chłodnicze w przypadku przerwy w dostawie prądu zasilane są przez agregat prądotwórczy. Regularnie dokonuje sprawdzania poprawności działania elektronicznego systemu rejestru temperatury oraz prowadzi się odczyt temperatur w urządzeniach chłodniczych. W placówkach POZ szczepionki przechowywane są w sposób prawidłowy z możliwością całodobowego monitoringu i powiadamiania alarmowego na telefon komórkowy.

Wykonanie obowiązkowych szczepień ochronnych w 2022 roku, finansowanych przez Ministerstwo Zdrowia, było na poziomie zadowalającym. Podległe do szczepień dzieci do 2. roku życia zaszczepiono szczepionką DTP + Hib + IPV w 83,92%. Wyszczepialność dzieci do 2 roku życia przeciw zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* wynosi 89,11%. Dzieci w 6. roku życia

zaszczepiono szczepionką DTPa oraz IPV w 60,54%, otrzymały one również szczepionkę przeciw odrze, śwince i różyczce w 60,80%. W 10. roku życia zaszczepiono dzieci szczepionką przeciwko odrze, śwince i różyczce w 77,63 %. W 78,33% wyszczepiono dziewczynki podległe do szczepień przeciw odrze, śwince i różyczce w 10 roku życia. Dzieci w 14. roku życia zaszczepiono szczepionką przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi w 81,08%, a w 19 roku życia - szczepionką przeciw błonicy i tężcowi w 82,63%. Wyszczepialność przeciwko gruźlicy wśród dzieci urodzonych w 2022 roku wyniosła 97,51%. W przypadku szczepień przeciw rotawirusom, pełne szczepienie w zależności od liczby dawek w cyklu szczepienia otrzymało 58,45 % dzieci.

Dzieci, u których nie wykonano szczepień obowiązkowych, to dzieci z przeciwwskazaniami zdrowotnymi, dzieci, które wraz z rodzicami wyemigrowały z kraju ale zdecydowaną większość stanowią rodzice odmawiający obowiązku szczepień ochronnych u swoich dzieci. Wpływ też miał okres pandemii koronawirusa SARS CoV-2.

Oprócz obowiązkowych szczepień, poza programem szczepień ochronnych zaszczepiono także osoby w ramach szczepień zalecanych, między innymi 49 osób szczepionką przeciw *Streptococcus pneumoniae*, w tym 38 osób powyżej 30 lat. Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi w latach 2020-2022 został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 1. Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi w latach 2020-2022.

Szczepienia przeciw chorobie	Ilość osób zaszczepionych w danym roku		
	2022	2021	2020
Dur brzuszny	5	5	1
Kleszczowe zapalenia mózgu	57	45	82
Wirusowe zapalenia wątroby typu A	17	15	14
Zakażenia <i>Neisseria meningitidis</i>	78	87	43
Zakażenia wirusem brodawczaka	84	21	13
Grypa	2972	3087	2189
Ospa wietrzna	46	51	35
Wirusowe zapalenie wątroby typu B	561	508	586

Niepokój budzą nasilające się ruchy antyszczepionkowe. W związku z powyższym, konieczne jest zintensyfikowanie działań polegających na promowaniu szczepień ochronnych

oraz podkreślanie ich roli w zapobieganiu chorobom i ratowaniu życia ludzkiego. Pracownicy PSSE przeprowadzają rozmowy z rodzicami uchylającymi się od szczepienia swych dzieci informując o zagrożeniach wynikających z takiego postępowania oraz o możliwości wykonania szczepień ochronnych.

W 2022 roku otrzymano zgłoszenia w sprawie 40 rodziców, w tym 23 dzieci w zakresie uchylania się od obowiązku wykonania szczepień ochronnych. W przypadku uporczywego uchylania się od obowiązku szczepień, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wystawia upomnienie, jeśli to nie skutkuje, wystosowany zostaje tytuł wykonawczy wraz z wnioskiem o nałożenie grzywny w celu przymuszenia do wykonania szczepień ochronnych (w 2022 r. wystawiono 26 upomnień oraz 12 tytułów wykonawczych). W 2022r. wśród wszystkich zgłoszonych dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych, czworo z nich rozpoczęło uzupełnianie zaległych szczepień ochronnych.

Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych. Ważnym źródłem informacji o szczepieniach ochronnych jest strona internetowa uruchomiona w ramach akcji informacyjnej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” i strona Państwowego Zakładu Higieny <http://szczepienia.pzh.gov.pl/>.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tomaszowie Mazowieckim prowadzi również rejestr niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP). W 2022 roku odnotowano 3 zgłoszenia NOP-ów. Wszystkie przypadki dotyczyły szczepień przeciw chorobom uwzględnionym w obowiązkowym kalendarzu szczepień. Na 3 zarejestrowane zgłoszenia jedno miało charakter poważny, pozostałe zostały sklasyfikowane jako łagodne. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę oraz rodzaj zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych w roku 2021 i 2022 w odniesieniu do szczepień przeciw Covid-19 oraz w ramach Programu Szczepień Ochronnych (PSO).

Tabela 2. Niepożądane odczyny poszczepienne w roku 2021 i 2022

Rok	Liczba przypadków	Łagodny	Poważny	Ciężki
2022	szczepienia p/COVID-19	0	0	0
	szczepienia z PSO	2	1	0
2021	szczepienia p/COVID-19	6	0	0
	szczepienia z PSO	3	1	0

II. W zakresie Higieny Komunalnej

1. Wprowadzenie

Sekcja Higieny Środowiska w zakresie Higieny Komunalnej w 2022 r. prowadziła działania związane z nadzorem nad jakością wody do spożycia, jakością wody na pływalniach, jakością wody w kąpieliskach, jakością ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii z rodzaju *Legionella sp.*, obiektami użyteczności publicznej.

2. Urządzenia do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody do spożycia przez ludzi

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Mazowieckim w roku 2022 r. było 34 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia, w tym :

- 8 wodociągów o produkcji wody poniżej 100 m³ /d,

- 25 wodociągów o produkcji wody 101-1000 m³ /d,

- 1 wodociąg o produkcji wody 1001-10 000m³ /d,

oraz 11 podmiotów zaopatrujących w wodę, wykorzystujących wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym.

Skontrolowano 34 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia oraz 5 innych podmiotów zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia. Pobrano 232 próbki wody do badań laboratoryjnych.

Z uwagi na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych w 2022 r. dla 5 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia wydano decyzje nakazujące poprawę jakości wody do wymagań zgodnych z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U 2017 r. poz 2294).

- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia Lubochnia – stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia ze względu na obecność bakterii grupy coli w ilości <10 jtk/100 ml oraz ponadnormatywną wartość parametru ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72 h
- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia Nowe Chrusty – stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia ze względu na obecność bakterii grupy coli w ilości <10 jtk/100 ml, decyzja wykonana.

- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia Rokiciny – stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia ze względu na obecność bakterii grupy coli w ilości >10 jtk/100 ml,
- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia Mierzno - stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia ze względu na obecność bakterii grupy coli w ilości <10 jtk/100 ml,
- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia Budziszewice – stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia ze względu na obecność enterokoków oraz bakterii grupy coli w ilości <10 jtk/100 ml, decyzja wygaszona, następnie stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia ze względu na obecność bakterii grupy coli w ilości <10 jtk/100 ml,

Na koniec roku sprawozdawczego jakość wody w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę Budziszewice oraz Mierzno nie spełniała wymagań zawartych w/w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego, przy ul. Chemików, czynna jest 1 studnia publiczna (awaryjna), w dobrym stanie sanitarnym i technicznym, jakość wody odpowiada wymaganiom określonym w/w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

W 2022 r. w ramach kontroli urzędowej pobrano 23 próbki ciepłej wody użytkowej w kierunku bakterii *Legionella sp.* (7 próbek w szpitalach, 9 próbek w internatach, 3 w domu dziecka, 3 próbki w stacjonarnym podmiocie leczniczym, 7 próbek w domach pomocy społecznej). Dla specjalistycznego szpitala onkologicznego NUMED Sp. z o.o. wydano decyzję na doprowadzenie jakości wody ciepłej do obowiązujących wymagań.

3. Woda do celów rekreacyjno – kąpielowych

Pływalnie

W 2022 r., na terenie powiatu tomaszowskiego, czynne były 3 pływalnie całoroczne, tj. w Spale w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich, przy Szkole Podstawowej nr 10 w Tomaszowie Maz. ul. Ostrowskiego 14, przy Zespole Szkolno- Przedszkolnym ul. Wiejska 29/31 w Tomaszowie Mazowieckim, oraz 2 pływalnie sezonowe odkryte przy Ośrodku Dzieci Niepełnosprawnych w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Jana Pawła II 64/66 oraz w trakcie trwania sezonu letniego został otworzony nowy obiekt - pływalnia odkryta sezonowa na Osiedlu Niewiadów.

We wszystkich powyższych obiektach przeprowadzono kontrole sanitarne w których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno - technicznego. Pobrano 10 próbek wody do badań laboratoryjnych, które spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. (Dz.U. 2015 r. poz. 2016 z późn. zm.) w sprawie wymagań, jakim

powinna odpowiadać woda na pływalniach. W ramach kontroli wewnętrznej zarządzający pływalnią wykonywali badania jakości wody basenowej, zgodnie z ustalonym harmonogramem.

Kąpielisko

W roku 2022 na terenie powiatu tomaszowskiego zostało zorganizowane 1 kąpielisko na rzece Pilicy „Przystań” przy ul. PCK 10A w Tomaszowie Mazowieckim - organizator kąpieliska Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki. W trakcie trwania sezonu kąpielowego w 2022 r. próbki wody do badań laboratoryjnych pobierane były 4 razy: przed rozpoczęciem sezonu w ramach kontroli urzędowej oraz w trakcie trwania sezonu w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem.

Jakość wody w badanym zakresie odpowiadała wymaganiom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli. Bieżące oceny jakości wody w kąpielisku wydawane były każdorazowo po otrzymaniu wyników. W sezonie 2022 wydano 8 bieżących ocen jakości wody. Organizator na bieżąco aktualizował informacje odnośnie kąpieliska w Serwisie Kąpieliskowym.

4. Obiekty użyteczności publicznej

- **zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej**

Nadzorem objętych jest 224 zakładów. Skontrolowano 195 obiektów. Decyzji administracyjnych nie wydawano, karania mandatowego nie stosowano.

- **hotele, domy wycieczkowe oraz inne obiekty świadczące usługi hotelarskie**

W ewidencji są 3 hotele, 1 pensjonat, 1 dom wycieczkowy, 1 pole biwakowe, 41 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. Wszystkie obiekty zostały skontrolowane. Decyzji administracyjnych nie wydawano, karania mandatowego nie stosowano.

- **ustępy publiczne**

W ewidencji 6 ustępów publicznych skanalizowanych, 2 ustępy publiczne nieskanalizowane oraz 2 ustępy ogólnodostępne. We wszystkich obiektach przeprowadzono kontrole. Ogółem przeprowadzono 22 kontrole. W tej grupie obiektów nie wydano decyzji administracyjnych, nie zastosowano karania mandatowego.

- **domy pomocy społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę oraz noclegownie i domy dla bezdomnych**

W ewidencji ujętych jest 10 obiektów. Skontrolowano 9 obiektów. Wydano 1 decyzję administracyjnych dla Filii Domu Opieki Społecznej Nr.1 ul. Farbiarska 27/29 Karania mandatowego nie zastosowano.

- **Dworce i stacje kolejowe**

Pod nadzorem 3 obiekty. Skontrolowano 2. Nie wydano decyzji administracyjnej oraz nie zastosowano karania mandatowego.

- **Przystanie jednostek pływających, rekreacyjnych i sportowych**

W ewidencji 2 obiekty. Wszystkie obiekty zostały. Nie wydano decyzji administracyjnej oraz nie zastosowano karania mandatowego.

- **tereny rekreacyjne**

W ewidencji 18 obiektów. Skontrolowano 17 obiektów. Nie wydano decyzji administracyjnej oraz nie zastosowano karania mandatowego.

- **inne obiekty użyteczności publicznej tj. apteki, cmentarze, domy przedpogrzebowe, przechowalnie zwłok, kluby sportowe, kina, ośrodki kultury, pralnie, targowiska, stacje paliw, obiekty MSWiA**

W ewidencji 109 obiektów (w tym ujęto 19 cmentarzy, 4 domy przedpogrzebowe i przechowalnia zwłok, 26 aptek, 2 targowiska, kina i domy kultury – 5 , 6 stadionów sportowych, zakłady i punkty pralnicze -7, 23 stacje paliw, 6 zakładów pogrzebowych, 5 obiektów MSWiA, 5 - Parkingów oraz miejsca postojowe w lesie oraz 1 baza MZK). Skontrolowano wszystkie obiekty. Dla powyższych obiektów wydane są 3 decyzje administracyjne. Nie zastosowano karania mandatowego.

Na koniec 2022 r. wykazano 4 obiekty użyteczności publicznej, ze **złym** stanem pod względem **technicznym**:

- Kino „Włóknierz” w Tomaszowie Maz. ul. Mościckiego 6 – dla obiektu wydana została decyzja przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Mazowieckim w dniu 25 czerwca 2019 r. na doprowadzenie do odpowiedniego stanu sanitarno-technicznego sali kinowej, wyposażenia sali kinowej w instalację wentylacyjną, doprowadzenie do odpowiedniego stanu sanitarno - technicznego foteli, decyzjami z dnia 30.03.2020, 26.08.2020 r.,

02.08.2021 r. oraz 31.12. 2022 zmieniono termin jej wykonania ustalony do dnia 31.12.2023 r.

- Dzielnicowy Ośrodek Kultury ul. Gminna 37/39 w Tomaszowie Maz. (decyzja z dnia 10.07.2017 r. dot. doprowadzenia do odpowiedniego stanu sanitarno - technicznego ściany sali widowiskowej, zaplecza sali widowiskowej, pracowni edukacyjnej, pracowni ceramiki, pomieszczenia przy wyjściu od strony parkingu oraz administracji, podłogi sali widowiskowej, pracowni ceramiki, studia i administracji, wyposażenia w instalację wentylacyjną pracownię edukacyjną, pracownię ceramiki, pokój instruktorski i studio, decyzjami z dnia 27.12.2018 r. 20.12.2022 r. zmieniono termin jej wykonania do dnia 31.12.2024 r.
- Klub Sportowy „LECHIA” ul. Nowowiejska 9/27 w Tomaszowie Mazowieckim (decyzja z dnia 16.11.2021 r. dot. doprowadzenia do dobrego stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów, w hali sportowej decyzja przedłużająca z dnia 16.11.2022 r. z terminem wykonania 29.09.2023 r.),
- Filia Domu Opieki Społecznej Nr.1 ul. Farbiarska 27/29 w Tomaszowie Mazowieckim (decyzja z dnia 10.08.2022r. na doprowadzenie do odpowiedniego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów w łazienkach oraz armatury sanitarnej z terminem wykonania do 15.12.2023 r.

5. Podsumowanie

W trakcie 2022 roku z uwagi na sytuację epidemiologiczną w miesiącu styczniu i lutym czasowo zostały zawieszony planowane urzędowe kontrole w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego. Prowadzone były kontrole dotyczące przestrzegania określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w obiektach zlokalizowanych na terenie powiatu tomaszowskiego.

Pracownicy Sekcji Higieny Środowiska w zakresie Higieny Komunalnej przeprowadzili również kontrole nieplanowane, które wynikały z interwencji mieszkańców naszego powiatu. Dotyczyły one między innymi:

- brudnej, zaniedbanej przez lokatorów klatki schodowej w kamienicy w Tomaszowie Mazowieckim ul. Niebrowska 10, przeprowadzono kontrolę wspólnie z administratorem budynku (TTBS w Tomaszowie Mazowieckim) która potwierdziła zarzuty. Administrator budynku wystosował pismo upominające do lokatorów w sprawie zakazu palenia wyrobów tytoniowych na klatce schodowej oraz systematycznego jej sprzątnięcia.

- hodowli kotów w mieszkaniu w złych warunkach sanitarnych, co stało się uciążliwe dla pozostałych lokatorów bloku z uwagi na przykre zapachy unoszące się na klatce schodowej w miejscowości Nowy Glinnik gm. Lubochnia. Przeprowadzono kontrolę w mieszkaniu, nakazano właścicielce posprzątanie mieszkania i objęcie właściwą opieką zwierząt. Ponowna kontrola wykazała poprawę stanu sanitarnego w mieszkaniu oraz na klatce schodowej.
- zalania fekaliami piwnic bloku w Tomaszowie Mazowieckim ul. Jerozolimska 23. Po interwencji pracownika Stacji, odpowiednie służby t.j. ZGWiK w Tomaszowie Mazowieckim, odpowiedzialny za stan techniczny kanalizacji usunął awarię, ścieki tego samego dnia zostały uprzątnięte, zalane powierzchnie zdezynfekowane.
- zalegających śmieci, różnych sprzętów i odpadów na posesji w Tomaszowie Mazowieckim ul. Turkusowa 3, przeprowadzono kontrolę sanitarną która potwierdziła stan opisany w interwencji. Sprawę przekazano do Prezydenta Miasta w celu podjęcia stosownych działań w celu poprawy stanu sanitarnego na posesji. Prezydent Miasta wydał decyzję administracyjną właścicielom posesji, nakazującą usunięcie zalegających odpadów z terminem do dnia 28.02.2023 r.
- uciążliwości spowodowanych przez gołębie zanieczyszczające odchodami balkony w bloku w Tomaszowie Mazowieckim ul. Armii Krajowej 8, blok jest administrowany przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Przodownik”. Po interwencji pracownika Stacji, administrator wystosował pisma do właścicieli mieszkań przypominające o konieczności bieżącego sprzątnięcia balkonów oraz zabezpieczenia ich przed dostępem gołębi.
- gromadzenia w mieszkaniu, rzeczy znoszonych ze śmietników które są przyczyną uciążliwych zapachów na klatce schodowej w Tomaszowie Mazowieckim ul. Mielczarskiego 1, administratorem bloku jest Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przodownik”. Wspólnie z administratorem bloku przeprowadzono kontrolę sanitarną w mieszkaniu oraz na klatce schodowej w czasie której stwierdzono, że klatka schodowa utrzymana jest w bieżącej czystości i nie wyczuwane są obce zapachy, natomiast stan sanitarny mieszkania budził zastrzeżenia. Mieszkanie było zagrazone różnymi sprzętami, ubraniami, zbędnymi brudnymi rzeczami. Lokator mieszkania zobowiązał się do jego uprzątnięcia, pozbycia się zbędnych rzeczy. Przeprowadzono ponowną kontrolę w mieszkaniu i stwierdzono poprawę stanu sanitarnego, mieszkanie zostało uprzątnięte.

III. W zakresie Higieny Pracy

W 2022 roku w Sekcji Higieny Środowiska w zakresie Higieny Pracy pod nadzorem znajdowało się 316 zakładów pracy.

Pracownicy pionu higieny pracy przeprowadzili **81** kontroli, w tym **78** kontroli sanitarnych w **71** zakładach i **3** kontrole z postępowania przeprowadzonego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej; w 71 zakładach zatrudniających jest łącznie **2944** pracowników. W 2022 roku nadzorem objęto 23% zewidencjonowanych podmiotów. Były to kontrole planowane zgodne z zatwierdzonym rocznym harmonogramem kontroli, kontrole sprawdzające wykonanie obowiązków ujętych w decyzjach administracyjnych oraz kontrole akcyjne i interwencyjne. Kontrole akcyjne związane z wzmożonym nadzorem w sezonie letnim produktów biobójczych należących do grupy produktowej 18 (insektycydy) i 19 (atraktanty i repelenty) z uwzględnieniem produktów udostępnionych na rynku poprzez platformy e-commerce w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych, prawidłowego oznakowania opakowań, właściwych zgodnych z pozwoleniem zawartych substancji czynnych w produktach biobójczych, stężenia procentowego lub wagowego tych substancji w w/w produktach.

W roku sprawozdawczym wydano łącznie 35 decyzji administracyjnych w tym: 10 decyzji dot. chorób zawodowych, 2 decyzje umarzające postępowanie w sprawie chorób zawodowych, 13 decyzji z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego oraz 10 decyzji płatniczych.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano ogółem 13 decyzji administracyjnych, w tym 9 decyzji z nałożeniem obowiązków nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz 4 decyzje zmieniające termin. Nakazy zawarte w wydanych decyzjach dotyczyły przede wszystkim:

- przeprowadzenia pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy,
- obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych,
- doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno- higienicznego pomieszczeń higienicznosanitarnych,
- doprowadzenia do właściwego stanu technicznego urządzeń znajdujących się w pomieszczeniach higienicznosanitarnych,
- opracowania stanowiskowej instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy,

- prowadzenia rejestru prac i rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W minionym roku sprawozdawczym nie wystosowano upomnienia ani nie wydano postanowień o nałożeniu grzywny.

Ocena warunków higieny środowiska pracy dokonywana jest m.in. na podstawie badań i pomiarów czynników szkodliwych przeprowadzonych przez laboratoria posiadające certyfikat akredytacji oraz na podstawie bezpośrednich wizytacji zakładów.

1. Narażenia na czynniki rakotwórcze

Czynniki rakotwórcze w świetle obecnie obowiązujących przepisów w roku sprawozdawczym 2022 występują 37 zakładów dla następujących branż:

- przedsiębiorstwa zajmujące się wydobywaniem piasku, żwiru, gliny, kaolitu
- przedsiębiorstwo barwiące przędze wełnianą,
- zakłady tartaczne, stolarstwo-ciesielskie, meblarskie,
- zakłady ceramiczne, betoniarsko-usługowe,
- zakłady zajmujące się produkcją klei,
- podmioty lecznicze,

W 2022 r. skontrolowano 7 zakładów, przeprowadzając 7 kontroli sanitarnych w zakresie narażenia na czynniki rakotwórcze w środowisku pracy (ogółem narażonych na czynniki rakotwórcze 138 pracowników).

Warunki pracy w ww. zakładach na skontrolowanych stanowiskach w zakresie narażenia na czynniki rakotwórcze nie budziły większych zastrzeżeń, a stwierdzone uchybienia dotyczyły braku rejestru prac i rejestru pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych.

2. Narażenia na czynniki biologiczne w środowisku pracy

Czynniki biologiczne stwarzające zagrożenie dla zdrowia występują w 59 zakładach pracy. Są to głównie zakłady branży piekarniczej, cukierniczej, rolniczej, leśniczej, mięsnej, zbierania odpadów komunalnych oraz ochrony zdrowia. W 2022 r. przeprowadzono 10 kontroli w zakresie szkodliwych czynników biologicznych występujących w środowisku pracy. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Łącznie w skontrolowanych zakładach liczba narażonych na czynniki biologiczne wyniosła 191 pracowników.

3. Nadzór nad substancjami i mieszaninami chemicznymi

Zgodnie z ewidencją na terenie powiatu tomaszowskiego działalność prowadzi 2 dystrybutorów, 6 dalszych użytkowników- formulatorów oraz 18 stosujących substancje i mieszaniny chemiczne razem 26 obiektów. W 2022 r. przeprowadzono 2 kontrole u dystrybutorów, 2 kontrole u dalszych użytkowników i 2 kontrole u stosujących substancje i mieszaniny chemiczne. Podczas powyższych podmiotów egzekwowano obowiązek posiadania aktualnych kart charakterystyki, aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych, odpowiedniego oznakowania opakowań, zapoznania pracowników z informacjami zawartymi w kartach charakterystyk, stosowania środków zapewniających pracownikom ochronę ich zdrowia i życia oraz warunki magazynowania tych substancji i ich mieszanin, instrukcji stanowiskowych przy stosowaniu substancji i mieszanin chemicznych. Informowano także pracodawców obowiązkach wynikających z rozporządzenia REACH oraz zapisach rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 (CLP) dotyczących bezpiecznego stosowania produktów chemicznych. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Na terenie powiatu tomaszowskiego obecnie brak producentów i importerów substancji i mieszanin chemicznych.

4. Ocena wprowadzenia do obrotu i stosowania produktów biobójczych

Na terenie objętym nadzorem przez tut. organ jest 26 podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych, w tym 1 producent u którego w roku 2022 przeprowadzono kontrolę w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej. Przeprowadzono 15 kontroli w podmiotach prowadzonych sprzedaż produktów biobójczych- kontrole dotyczyły preparatów do dezynfekcji rąk oraz produktów stosowanych do zwalczania organizmów szkodliwych (atraktantów i repelentów) oraz 1 kontrolę w zakresie stosowania produktów biobójczych. Nie stwierdzono naruszeń przepisów krajowych i unijnych w zakresie wprowadzania, udostępniania i stosowania produktów biobójczych. Na terenie powiatu tomaszowskiego obecnie brak importerów produktów biobójczych.

5. Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

W 2022 r. wpłynęło 12 zgłoszeń podejrzenia chorób zawodowych. Przeprowadzono 3 postępowania w sprawie chorób zawodowych w zakładach pracy w celu sporządzenia kart oceny narażenia zawodowego dotyczących podejrzenia choroby zawodowej u pracowników.

Wydano 10 decyzji dot. chorób zawodowych (w tym 7 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej i 3 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej) oraz 2 decyzje umarzające postępowanie w sprawie chorób zawodowych. W porównaniu do roku 2021, liczba stwierdzonych chorób zawodowych jest zbliżona.

W 2022 r. stwierdzono następujące choroby zawodowe:

- alergiczne kontaktowe zapalenie skóry - 1
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka - 3
- choroba zakaźna- borelioza - 1
- przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głosu i trwałą dysfonią - 2

6. Działania w zakresie promocji zdrowia na terenie zakładów pracy

W roku sprawozdawczym 2022 podczas przeprowadzenia kontroli sanitarnych prowadzono jednocześnie działania promujące zdrowie poprzez przekazywanie informacji na temat:

- szkodliwości używania środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, przekazywano materiały edukacyjne do szkoleń w postaci ulotek „Dopalaczom mówimy stop wybieramy zdrowie”, „Dopalacze to śmierć” oraz „Uwaga rodzice! Nowe narkotyki”

7. Monitorowanie przypadków zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi oraz zgonów

Państwowym Powiatowym Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim we współpracy ze Tomaszowskim Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim prowadzi codzienny monitoring zatruc i podejrzeń zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. W roku 2022 nie odnotowano żadnego przypadku podejrzenia zatrucia na nadzorowanym terenie, jak również brak przypadków zgonów z powodu stosowania ww. substancji.

IV. Higiena Dzieci i Młodzieży

1. Wprowadzenie

Zadania Inspekcji Sanitarnej w ochronie zdrowia dzieci i młodzieży realizowane są poprzez sprawowanie nadzoru nad higieną procesów nauczania i wychowania oraz warunkami higieniczno – sanitarnymi pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w placówkach nauczania i wychowania, a także sprawowania nadzoru nad higieną wypoczynku i rekreacji.

W 2022 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim w zakresie działania Higieny Dzieci i Młodzieży objął nadzorem sanitarnym następujące typy placówek: żłobki, przedszkola, małe przedszkole, szkoły podstawowe, zespoły szkół, licea ogólnokształcące, internat, świetlice środowiskowe oraz placówki sezonowe wypoczynku dzieci i młodzieży.

Przeprowadzono łącznie 138 kontroli, w tym 59 kontroli sanitarnych dot. oceny stanu sanitarnego placówek, 8 kontroli sprawdzających wykonanie zaleceń bądź decyzji, 3 kontrole na wniosek w sprawie wydania decyzji potwierdzającej spełnienie wymagań sanitarno – lokalowych, 4 kontrole na wniosek w sprawie wydania opinii sanitarnej potwierdzającej spełnienie wymagań w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy, 12 kontroli dot. przygotowania szkół do nowego roku szkolnego, 1 kontrolę tematyczną dot. dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii oraz 51 kontroli w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży (34 wypoczynki letnie i 17 wypoczynków zimowych).

2. Żłobki

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim obejmuje nadzorem sanitarnym w sumie 11 placówek opieki nad dziećmi do lat 3 (w minionym roku skontrolowano 7).

W 2022 roku na terenie powiatu tomaszowskiego uruchomione zostały trzy żłobki, tj. Niepubliczny Żłobek „Bajeczka”, ul. Smugowa 6 A lok. Nr 7, 97 – 200 Tomaszów Mazowiecki, Niepubliczny Żłobek „Bartek”, ul. Słowackiego 8/10, 97 – 200 Tomaszów Mazowiecki (pod tym adresem funkcjonuje również Niepubliczne Przedszkole „Bartek”) oraz Niepubliczny Żłobek „Bartek”, ul. św. Antoniego 1, 97 – 200 Tomaszów Mazowiecki.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim wydał 5 decyzji dotyczących spełnienia wymagań sanitarno – lokalowych dla w/w żłobków (w tym 2 decyzje zmieniające w zakresie ilości dzieci w placówce) oraz 2 decyzje dot. niespełnienia wymagań sanitarno – lokalowych. Wszystkie placówki będące pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Mazowieckim wpisane są w rejestr żłobków prowadzony przez Prezydenta Miasta i/lub Wójta Gminy. Spośród 11 skontrolowanych żłobków 10 jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej centralnej miejskiej lub gminnej, 1 Niepubliczny Żłobek „Promyk” zlokalizowany w Rzeczkowie, gm. Będków, posiada kanalizację miejscową (szambo). We wszystkich placówkach zapewniono środki do utrzymania higieny osobistej (tj. mydło w płynie, papier toaletowy, ręczniki jednorazowe). Budynki, w których funkcjonują żłobki posiadają centralne ogrzewanie własne lub z sieci ciepłowniczej.

W w/w placówkach prowadzone jest całodzienne żywienie dzieci. Posiłki przygotowywane są na miejscu, bądź dowożone są przez firmy cateringowe.

W minionym roku wydano decyzję administracyjną dla Niepublicznego Żłobka „Basia” w Tomaszowie Mazowieckim nakazującą zapewnienie w urządzeniach sanitarnych dla dzieci centralnej regulacji mieszania ciepłej wody. Powyższa decyzja została wyegzekwowana w 2022 roku.

3. Przedszkola

Na terenie powiatu tomaszowskiego funkcjonują samodzielnie 22 przedszkola oraz 15 przedszkoli, które wchodzi w skład zespołów szkół.

W 2022 r. skontrolowano 11 przedszkoli funkcjonujących samodzielnie (w tym 1 punkt przedszkolny) oraz 13 przedszkoli funkcjonujących w zespołach.

Budynki przedszkoli działających na terenie powiatu tomaszowskiego są skanalizowane (podłączone do sieci miejskiej bądź gminnej lub posiadają bezodpływowe zbiorniki tzw. szamba). We wszystkich przedszkolach zapewniona jest bieżąca zimna i ciepła woda. Wszystkie przedszkola funkcjonujące na terenie powiatu tomaszowskiego prowadzą żywienie dla dzieci. W prywatnych przedszkolach posiłki dostarczane są przez firmy cateringowe. W pozostałych przedszkolach posiłki przygotowywane są na miejscu.

Skontrolowane placówki znajdowały się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie higieniczno – sanitarnym.

W 2022 r. decyzją Rady Miasta Tomaszowa Mazowieckiego zlikwidowane zostały 2 przedszkola, tj. Przedszkole nr 3 przy ul. Kombatantów 5 w Tomaszowie Mazowieckim wchodzące w skład Zespołu Przedszkolnego w Tomaszowie Mazowieckim (Uchwała Nr LV/421/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 24.02.2022 r.) oraz Przedszkole nr 8 wchodzące w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 5 w Tomaszowie Mazowieckim (Uchwała Nr LV/419/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 24.02.2022 r.).

W 2022 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim wydał 4 opinie sanitarne dot. przedszkoli, potwierdzające spełnienie wymagań w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy .

Powyższe opinie dotyczyły:

- Niepublicznego Przedszkola „Bartek”, ul. Słowackiego 8/10 w Tomaszowie Mazowieckim
- oddziału przedszkolnego wchodzącego w skład Niepublicznego Przedszkola „Bartek” z siedzibą ul. Słowackiego 8/10 w Tomaszowie Mazowieckim uruchomionego w budynku Niepublicznego Żłobka „Bartek” przy ul. św. Antoniego 1 w Tomaszowie Mazowieckim (opinia utraciła moc prawną w związku z ponownym utworzeniem w budynku drugiej grupy żłobkowej, a tym samym zlikwidowaniem oddziału przedszkolnego)
- Niepublicznego Przedszkola Entliczek Pentliczek, ul. Bohaterów 14-tej Brygady 17 w Tomaszowie Mazowieckim
- oddziału przedszkolnego wchodzącego w skład Niepublicznego Przedszkola „Zielony Gaj”, ul. Ks. J. Popiełuszki 1A/3 w Tomaszowie Mazowieckim zlokalizowanego w budynku Niepublicznego Żłobka „Ufolandia” przy ul. Ks. J. Popiełuszki 3 w Tomaszowie Mazowieckim.

4. Szkoły

W 2022 roku na terenie powiatu tomaszowskiego przeprowadzono kontrole sanitarne w 38 szkołach różnego typu (szkoły podstawowe oraz licea ogólnokształcące funkcjonujące samodzielnie, zespoły szkół w skład których wchodzi: przedszkola i szkoły podstawowe, licea ogólnokształcące, technika, szkoły branżowe I – go stopnia, bursa, internaty).

Szkoła Podstawowa nr 8, która wchodziła w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 5 w Tomaszowie Mazowieckim z dniem 01.09.2022 r. funkcjonuje jako samodzielna jednostka – Uchwała Nr LV/419/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 24.02.2022 r.

w sprawie rozwiązania Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 5 w Tomaszowie Mazowieckim i likwidacji Przedszkola nr 8 w Tomaszowie Mazowieckim.

W związku z powyższym na terenie powiatu tomaszowskiego zmniejszyła się liczba zespołów szkół – obecnie 21, a zwiększyła liczba szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie z 20 placówek na 21.

W ramach inwestycji realizowanej przez miasto Tomaszów Mazowiecki na terenie Szkoły Podstawowej nr 8 w Tomaszowie Mazowieckim powstał nowy obiekt lekkoatletyczny, w skład którego wchodzi: trzytorowa bieżnia ze skoczną do skoku w dal, boisko wielofunkcyjne do piłki ręcznej, siatkówki i koszykówki oraz rzutnia do pchnięcia kulą.

Przy Szkole Podstawowej nr 10 w Tomaszowie Mazowieckim powstało boisko wielofunkcyjne wyposażone w bieżnię, skoczną do skoku w dal, boisko do piłki ręcznej, boisko do gry w badminton, rzutnię do pchnięcia kulą oraz boisko do siatkówki plażowej.

W ramach bieżącego nadzoru w placówkach oceniano m.in. stan sanitarny pod względem posiadanej infrastruktury, bieżącej czystości i porządku, warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów, realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz organizacji dożywiania.

Dokonano również oceny warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach (ergonomia stanowiska pracy ucznia, higiena pracy umysłowej, możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych).

W 14 placówkach stwierdzono niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych, tj. w 3 szkołach podstawowych, 2 liceach, 9 zespołach szkół. We wszystkich placówkach zapewniono środki do utrzymania higieny osobistej. Zły stan sanitarno – higieniczny oraz techniczny sanitariatów stwierdzono w 2 zespołach szkół, tj. w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 3 w Tomaszowie Mazowieckim (wydano zalecenia pokontrolne, które zostały wykonane w 2022 r.) oraz w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim (wydano decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości).

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego w 2022 roku przeprowadzono ocenę dostosowania mebli szkolnych do wzrostu dzieci / uczniów w 17 placówkach, w 95 oddziałach (w tym w 34 przedszkolach oraz 61 szkołach). Łącznie oceniono 2 177 stanowisk (w tym 822 w przedszkolach i 1355 w szkołach).

Ocena wykazała, iż placówki posiadają zróżnicowane wielkości mebli szkolnych, odpowiednio oznakowane i zestawione stoliki i krzesła uczniowskie.

W 2022 r. oceniano również tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych pod kątem równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Ocena tygodniowego rozkładu zajęć przeprowadzono w 36 szkołach. Nieprawidłowości stwierdzono w 3 szkołach (w 1 Szkole Podstawowej, 1 Liceum Ogólnokształcącym, 1 Zespole Szkolno – Przedszkolnym) w 17 oddziałach. W związku z powyższym wydano zalecenia pokontrolne w tym zakresie.

W trosce o stan zdrowia uczniów oraz z uwagi na obowiązek prawny dotyczący zapewnienia uczniom miejsca do pozostawienia w szkole podręczników i przyborów szkolnych, nadzorem objęto również ten obszar. Stwierdzono, iż we wszystkich szkołach zapewniono indywidualne szafki lub inne wyznaczone miejsca w salach lekcyjnych, tj. szafy, półki na pozostawienie części podręczników lub przyborów szkolnych.

W trakcie kontroli zwracano szczególną uwagę na odpowiednie przechowywanie i oznakowanie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w szkolnych pracowniach chemicznych oraz posiadanie aktualnego ich spisu. Podczas kontroli stwierdzono wykorzystywanie w/w substancji w 10 placówkach, tj. w 2 Szkołach Podstawowych, 2 Liceach Ogólnokształcących oraz w 6 Zespołach Szkół. W nadzorowanych placówkach uczniowie systematycznie zapoznawani byli z treścią kart charakterystyk w/w substancji, a w pracowniach chemicznych w widocznym miejscu znajdowały się regulaminy oraz instrukcje bhp, określające zasady bezpiecznego korzystania z wyposażenia. Przeteterminowane preparaty w miarę możliwości finansowych przekazywane są do utylizacji.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć w-f w szkołach powiatu tomaszowskiego jest wciąż niewystarczająca.

W powiecie tomaszowskim nadal funkcjonują placówki, które posiadają jedynie samo boisko, salę gimnastyczną lub salę zastępczą z boiskiem oraz placówki, w których wielkość bazy sportowej nie jest adekwatna do wielkości szkoły, a tym samym do ilości oddziałów szkolnych, w związku z czym zajęcia dla części uczniów realizowane są na ciągach komunikacyjnych szkoły. Szkoły nieposiadające odpowiedniej bazy sportowej, zajęcia wychowania fizycznego prowadzą na świeżym powietrzu, na siłowniach zewnętrznych, bądź w halach sportowych innych szkół.

W 2022 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim wydał 8 decyzji administracyjnych nakazujących wykonanie nieprawidłowości w szkołach

oraz zalecenia pokontrolne dla Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 3 (zalecenia zostały wykonane w 2022 r.)

Powyższe decyzje administracyjne dotyczyły złego stanu sanitarno – higienicznego: boiska szkolnego oraz powierzchni ścian ciągów komunikacyjnych i klatek schodowych w Szkole Podstawowej nr 14, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 6 w Tomaszowie Mazowieckim; boiska Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Tomaszowie Mazowieckim; powierzchni ścian i sufitów ciągów komunikacyjnych, klatek schodowych łączących piętra oraz sanitariatów (ściany i sufity, drzwi wewnętrzne do kabin wc) w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim; powierzchni ścian i sufitów: ciągu komunikacyjnego w podpiwniczeniu, szatni szkolnych, sali gimnastycznej, szatni (przebieralni) przy sali gimnastycznej, gabinetu profilaktyki zdrowotnej w Szkole Podstawowej w Budziszewicach; powierzchni ścian i sufitów: ciągów komunikacyjnych i szatni szkolnej w Szkole Podstawowej nr 11, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno - Przedszkolnego nr 7 w Tomaszowie Mazowieckim; powierzchni ścian i sufitów w budynku B: ciągów komunikacyjnych, klatek schodowych łączących piętra oraz sali lekcyjnej K w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 2 w Tomaszowie Mazowieckim; powierzchni ścian i sufitów: ciągów komunikacyjnych, klatek schodowych łączących piętra, sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 6, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno - Przedszkolnego nr 8 w Tomaszowie Mazowieckim; oświetlenia elektrycznego w Szkole Podstawowej nr 9, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno - Przedszkolnego nr 9 w Tomaszowie Mazowieckim.

W 2022 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim wydał 2 decyzje dot. szkół (Szkoly Podstawowej w Żelechlinku, Szkoły Podstawowej nr 11, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 7), w zakresie zmiany terminu realizacji obowiązków określonych w decyzjach (nowy termin wykonania do 31.08.2023 r.)

W 2022 roku w placówkach funkcjonujących na terenie powiatu tomaszowskiego m.in. w Szkole Podstawowej w Zawadzie, w I Liceum Ogólnokształcącym w Tomaszowie Mazowieckim, w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 8 w Tomaszowie Mazowieckim, w Szkole Podstawowej w Łaznowie, w Szkole Podstawowej w Ujeździe, w Zespole Szkół w Komorowie, w trakcie przerwy wakacyjnej przeprowadzono prace remontowo – konserwacyjne m.in. pomalowano sale lekcyjne i korytarze szkolne, naprawiono bądź wymieniono powierzchnie podłogowe, wymieniono oświetlenie oraz rolety w salach lekcyjnych, wymieniono rury kanalizacyjne, założono nowe

obudowy na grzejniki centralnego ogrzewania, naprawiono dachy budynków szkolnych, zakupiono nowe meble edukacyjne (stoliki i krzesła) do trzech pracowni.

W ramach projektu Laboratoria Przyszłości w 4 placówkach, tj. w Szkole Podstawowej w Zawadzie, w Szkole Podstawowej nr 8 w Tomaszowie Mazowieckim, w Szkole Podstawowej nr 1, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 4, w Szkole Podstawowej nr 12, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 2 przekształcono 4 sale lekcyjne w profesjonalne pracownie techniczne.

5. Placówki wsparcia dziennego

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Mazowieckim znajdują się 4 placówki wsparcia dziennego – świetlice środowiskowe. W 2022 r. uruchomiona została placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży przy ul. św. Antoniego Nr 28 w Tomaszowie Mazowieckim. W 2022 r. kontrole sanitarne przeprowadzone zostały w 3 świetlicach środowiskowych. Powyższe świetlice funkcjonują w budynkach, w których zostały zaadaptowane pomieszczenia przeznaczone na tego typu placówki. Budynki, w których funkcjonują świetlice są skanalizowane, podłączone do wodociągu miejskiego, posiadają centralne ogrzewanie. Stan sanitarny w skontrolowanych świetlicach nie budzi zastrzeżeń.

6. Placówki wypoczynku letniego i zimowego

Na terenie powiatu tomaszowskiego w ubiegłym roku odbył się wypoczynek letni i zimowy w miejscu zamieszkania, w formie wyjazdowej, a także w formie obozów pod namiotami. W 51 skontrolowanych turnusach wypoczynku letniego i zimowego uczestniczyło 2460 dzieci i młodzieży. Wszystkie skontrolowane placówki, w których prowadzony był wypoczynek w miejscu zamieszkania (półkolonie) zapewniały uczestnikom ciepły posiłek – obiad. Podczas trwania wypoczynku letniego w ubiegłym roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim wydał 2 decyzje płaćnicze – jedna z decyzji dotyczyła nieprawidłowości w obozie pod namiotami (niedostateczna ilość latryn w stosunku do uczestników obozu i kadry), druga decyzja płaćnicza została wystawiona w związku z niewykonaniem obowiązków zawartych w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 23.09.2021 r., znak: HŚHDM. 4607.46.2021 – termin realizacji obowiązków do dnia 24 czerwca 2022 r., powyższe obowiązki dot. doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno – higienicznego powierzchni ścian, powierzchni podłogowej oraz drzwi wejściowych w domkach mieszkalnych w Ośrodku

Szkoleniowo – Wypoczynkowym w Małczu. Decyzja HŚ HDM.4607.46.2021 z dnia 23.09.2021 została zmieniona w zakresie ustalonego terminu do dnia 31.08.2022 r. – kontrola sprawdzająca w dn. 02.09.2022 r. wykazała, iż obowiązki zostały wykonane.

7.Podsumowanie

W 2022 roku pracownik Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadził w sumie 138 kontroli. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim wydał 32 decyzje administracyjne, w tym 3 zmieniające termin ich wykonania, 5 decyzji dot. spełniania wymagań sanitarno – lokalowych przez żłobki (w tym 2 zmieniające w zakresie ilości dzieci w placówce), 2 decyzje o niespełnieniu wymagań sanitarno – lokalowych przez żłobki, 8 decyzji na poprawę warunków w placówkach nauczania i wychowania, 1 decyzję dla Niepublicznego Żłobka „Basia” w Tomaszowie Mazowieckim nakazującą zapewnienie w urządzeniach sanitarnych dla dzieci centralnej regulacji mieszania ciepłej wody oraz 13 decyzji płatniczych.

Warunki do utrzymania higieny osobistej w skontrolowanych placówkach są dobre.

Na podniesienie standardu technicznego i poprawę warunków pobytu uczniów oraz wychowanków w placówkach oświato-wychowawczych wpływ miały podejmowane prace remontowe i konserwatorskie obiektów w okresie przerwy wakacyjnej. Są one jednak wciąż niewystarczające.

V. Bezpieczeństwo Żywności, Żywienia i Produktów

Kosmetycznych

1. Wprowadzenie

W roku 2022 pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu tomaszowskiego znajdowały się 1317 zakłady wpisane do rejestru prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Mazowiecki. Skontrolowano w roku sprawozdawczym 508 zakładów, zatwierdzono 88, przeprowadzono ogółem 723 kontrole sanitarne, w tym 157 kontroli interwencyjnych.

Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 341 zakładów, wszystkie oceniono jako zgodne z wymaganiami. 84 zakłady zakwalifikowano do kategorii wysokiego ryzyka, 605 do kategorii średniego ryzyka, 628 do kategorii niskiego ryzyka. W 1199 zakładach wdrożono zasady GHP/GMP, w 1139 zakładach wdrożono system HACCP.

Ogółem wydano 98 decyzji administracyjnych, w tym 26 decyzji dotyczących poprawy stanu sanitarno-technicznego oraz 3 decyzje unieruchomienia / przerwania działalności całego lub części zakładu. Nałożono ogółem 60 mandatów karnych na sumę 17200 zł, skierowano 5 wniosków do Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej. Nie kierowano wniosków do Sądu oraz aktów oskarżenia i zawiadomień do prokuratury.

Pobrano do badań 242 próbki, z których 3 zdyskwalifikowano z uwagi na: przekroczenie NDP dla linuronu w korzeniu pietruszki; przekroczenie NDP pozostałości Thiamethoxamu w grzybach (boczniki) oraz przekroczenia zawartości kwasu sorbowego w przetworach warzywnych.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W roku 2022r. przeprowadzono badania laboratoryjne krajowych środków spożywczych produkowanych w nadzorowanych zakładach oraz znajdujących się w obrocie w obiektach zlokalizowanych na terenie powiatu:

- ogółem zbadano 174 próbki krajowe, z czego zdyskwalifikowano 3 próbki, tj. 1,7% (w roku 2021 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 3,2%);
- pod względem parametrów mikrobiologicznych zbadano 90 próbek, których nie kwestionowano (w roku 2021 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 3,7%)
- pod względem parametrów chemicznych zbadano 83 próbki, z czego zdyskwalifikowano 3 próbki tj. 3,6 % (w roku 2021 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 2,4%),
- pod względem znakowania oceniono 4 próbki, których nie zakwestionowano.

Oceniono 103 próbek środków spożywczych krajowych pod względem znakowania. Próbek nie kwestionowano (w roku 2021 próbek również nie kwestionowano).

W 2022r. zbadano ogółem 67 próbki środków spożywczych z importu, których nie kwestionowano (w roku 2021 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 2,7 %):

- pod względem parametrów mikrobiologicznych zbadano 40 próbek, których nie zakwestionowano (w roku 2021 próbek nie kwestionowano);
- pod względem parametrów chemicznych zbadano 23 próbek, których nie zakwestionowano (w roku 2021 próbek nie kwestionowano);
- pod względem znakowania oceniono 1 próbkę, której nie zakwestionowano (w roku 2021 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 50%).

Oceniono 13 próbek środków spożywczych importowanych pod względem znakowania. Próbek nie kwestionowano (w 2021r. próbek również nie kwestionowano).

W 2022 roku przebadano laboratoryjnie 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pobrane z obiektów obrotu środkami spożywczymi oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Wśród wszystkich przebadanych próbek były:

1. 1 krajowych,
2. 0 z UE,
3. 2 z importu.

Próbek nie kwestionowano.

3. Ocena sposobu żywienia

W 2022 r. dokonano oceny sposobu żywienia na podstawie jadłospisów dekadowych w 75 zamkniętych zakładach żywienia zbiorowego, w tym:

- w 3 szpitalach, w tym 3 w systemie cateringowym; jadłospisy oceniono jako prawidłowe w oparciu o arkusz oceny dekadowej jadłospisów;
- w 4 stołówkach w domach opieki społecznej; 2 jadłospisy oceniono jako nieprawidłowe z uwagi na brak białka pełnowartościowego w jednym z głównych posiłków oraz średnią oceną dekadową spożycia warzyw i/lub owoców < 3 pkt;
- w 2 stołówkach w żłobkach, w tym w 1 działającej w systemie cateringowym; jadłospisy oceniono jako prawidłowe pod kątem aktualnych norm żywienia dla populacji Polski z 2017 r. Instytutu Żywności i Żywienia w Warszawie zawartych w poradniku „Żywienie dzieci w żłobkach. Praktyczne wprowadzenie aktualnych norm i zaleceń”;
- w 18 stołówkach szkolnych, w tym 9 działających w systemie cateringowym; 18 jadłospisów oceniono jako prawidłowe. Pod względem Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach oceniano 15 jadłospisów, które zawierały w dwudaniowym posiłku dodatek pełnowartościowego białka pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, porcję ryby raz w tygodniu, codziennie porcję warzyw lub owoców oraz dodatek przetworów mlecznych. Codziennie w jadłospisie zapewniono porcję produktów zbożowych lub ziemniaków oraz

jedną porcję z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych lub przetworów mlecznych co jest zgodne z wymogami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. Analizowane jadłospisy z 10 dni spełniały normy żywienia na energię i składniki odżywcze dla danej grupy wiekowej zgodnie z wymogami ww. rozporządzenia. 3 jadłospisy, które zawierały posiłek obiadowy składający się z tylko z jednego ciepłego dania (zupa lub drugie danie), oceniono wyłącznie pod kątem zgodności z art. 44 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.

- w 27 stołówkach na półkoloniach, koloniach i obozach, w tym 1 działającej w systemie cateringowym. Zgodnie z przepisami art. 44 ww. rozporządzenia (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w przedstawionych podczas wypoczynku jadłospisach wyszczególnione zostały składniki występujące w potrawach, produkty alergenne zostały wyróżnione, podawano gramaturę posiłków oraz wyliczono ich wartość odżywczą.
- w 20 stołówkach przedszkolnych, w tym 9 działających w systemie cateringowym; 20 jadłospisów oceniono jako prawidłowe. Pod kątem Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. oceniano 17 jadłospisów, które zawierały w każdym posiłku dodatek pełnowartościowego białka pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego oraz porcję ryby raz w tygodniu. W każdym posiłku zapewniono porcję warzyw i/lub owoców oraz dwie porcje mleka lub produktów mlecznych w ciągu dnia. Ponadto ograniczono spożywanie ziemniaków na rzecz produktów zbożowych w tym kasz, ryżu czy makaronu, które są źródłem węglowodanów złożonych, błonnika pokarmowego. Codziennie w jadłospisie zapewniono porcję produktów zbożowych, a także z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych, co jest zgodne z wymogami ww. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. Napoje przygotowywane na miejscu zawierały nie więcej niż 10g cukrów w 250 ml produktu gotowego do spożycia. Potrawy smażone zostały ograniczone do maksymalnie 2 tygodniowo; do smażenia używany był olej rzepakowy. Analizowane jadłospisy z 10 dni spełniały normy żywienia na energię i składniki odżywcze dla danej grupy wiekowej zgodnie z wymogami ww. rozporządzenia. W 3 stołówkach przedszkolnych, w których śniadania przynoszone były przez dzieci w swoim zakresie, a na miejscu serwowana była herbata i/lub ze względu na krótki czas pobytu dzieci nie spożywały podwieczorków, jadłospis oceniono wyłącznie pod kątem zgodności z art. 44 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

(UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.

- w 1 zakładzie usług cateringowych; jadłospis oceniono wyłącznie pod kątem zgodności art. 44 ww. rozporządzenia (UE) Nr 1169/2011.

4. Terminowość realizacji zaplanowanych zadań

W 2022r. zaplanowano 377 kontroli sanitarnych, z czego wykonano 295, co stanowi 78,2%. Wykonano natomiast 455 kontroli nieplanowych (np. kontrole interwencyjne, rasff, rapex, odbiory nowych obiektów, w związku z postępowaniem administracyjnym...)

Część kontroli została niewykonana z uwagi na konieczność podejmowania innych działań w zakresie działalności sekcji, poborem próbek w każdym tygodniu pracy, pobieranych głównie u producentów oraz centrach dystrybucyjnych zlokalizowanych często poza terenem miasta w związku z czym koniecznością była rezygnacja z przeprowadzania kontroli planowych, również poza terenem miasta. Ponadto dodatkowe działania kontrolne były podejmowane w związku z zaistniałą sytuacją dotyczącą stwierdzenia śniętych ryb w Odrze i Nerze, dużą liczbą interwencji, odbiorami nowych i przejmowanych przez inne podmioty zakładów oraz powiadomieniami rasff i rapex.

W ramach kontroli granicznej jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w 2022 roku dokonano oceny 957 partii żywności podczas przeprowadzonych 193 kontrolach dokumentacji. Kontrole zostały przeprowadzone na wniosek zakładu Chipita Poland Sp. z o. o., 97-200 Tomaszów Mazowiecki, ul. Wysoka 31A-31D w związku z eksportem na Ukrainę produkowanych przez niego wyrobów piekarniczo – cukierniczych.

Wydano 193 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy przekraczający granicę. Nie pobierano próbek do badania, wydano 285 decyzji płatniczych.

5. Dodatkowe zadania

Zadania wykonywane w ramach kontroli przeprowadzonych zgodnie z harmonogramem poza sprawdzeniem stanu sanitarno-technicznego zakładów, obejmują również: nadzór nad przestrzeganiem warunków określonych w rozporządzeniach 1829/2003 i 1830/2003 dotyczących żywności genetycznie zmodyfikowanej, z uwzględnieniem prawidłowego znakowania środków spożywczych, kontrolę prawidłowości stosowania substancji dodatkowych, kontrolę prawidłowości znakowania środków spożywczych, nadzór nad przestrzeganiem przepisów

rozporządzenia 1924/2006 w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności, nadzór nad prawidłowością postępowania z odpadami kuchennymi i cateringowymi, nadzór nad jakością środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego (w tym również prawidłowością dokumentacji wymaganej przepisami weterynaryjnymi), nadzór nad stosowaniem wyrobów do kontaktu z żywnością.

W roku sprawozdawczym 2022 otrzymano: łącznie 80 powiadomień w systemie RASFF, w tym 47 powiadomień alarmowych, 22 powiadomienia informacyjne, 1 powiadomienie o niezgodności typu AA, 2 powiadomienia News; 4 postępowania prowadzono w związku z pismami z Państwowych Inspekcji Weterynaryjnych (opis w XV).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim otrzymał informacje w 4 sprawach w ramach systemu RASFF w związku z:

- pismem Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z dnia 19.04.2022r., znak: ŁPWIS.NSHŻ.9220.88.2022.MM w sprawie aktualnych informacji dot. zespołów ds. zbierania i przekazywania informacji w systemie RASFF oraz zespołów ekspertów dokonujących charakterystyki ryzyka w systemie RASFF na terenie powiatu;
- pismem Głównego Inspektora Sanitarnego z dn. 26.04.2022 znak: BŻ.PS.423.107.2022 w sprawie wciąż wykrywanych przypadków bakteryjnych zatruc pokarmowych wywołanych jadem kiełbasianym (botulizm);
- informacją otrzymaną od producenta – firm Lactis Polska dot. stwierdzenia obecności metalowego ciała obcego w partii sera pleśniowego z mleka koziego pn. Sainte Maure President Chevre, 200g;
- pismem Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z dnia 28.12.2022 r., znak: ŁPWIS.NSHŻ.9220.287.2022.AKR w związku pismem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 28.12.2022 r., znak: BŻ.RA.421.248.2022, w sprawie dokumentu pt. Wytyczne dotyczące działania sieci powiadamiania i współpracy w Polsce, podpisanego przez Głównego Inspektora Sanitarnego, Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Głównego Lekarza Weterynarii oraz Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

W roku sprawozdawczym 2022 zgłoszono 4 powiadomienia do systemu RASFF, które dotyczyły:

- stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości (NDP) thiametoxamu w środku spożywczym „Bocznik Targ Świeżości” pobranym w ramach planu poboru prób (powiadomienie informacyjne nr 2022/49 z dnia 14.07.2022r.);

- braku wskazania w wykazie składników alergenu; postępowanie wszczęte na podstawie informacji od podmiotu odpowiadającego za produkcję i dystrybucję środka spożywczego (powiadomienie alarmowe nr 2022/50 z dnia 25.07.2022r.);
- stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu NDP linuronu w korzeniu pietruszki pobranym w ramach planu poboru prób; (powiadomienie informacyjne nr 2022/53 z dnia 12.08.2022; powiadomienie wycofano z systemu RASFF);
- stwierdzenia przekroczenia maksymalnego poziomu substancji konserwującej: kwasu sorbowego w środku spożywczym, pobranym w ramach planu poboru prób w Markecie Aldi, ul. Świętego Antoniego 65/69, 97-200 Tomaszów Mazowiecki (powiadomienie informacyjne nr 2022/71 z dnia 19.12.2022 r.)

W powyższych sprawach prowadzono postępowanie wyjaśniające, ustalano miejsca dostarczenia zakwestionowanych partii produktów, monitorowano dokonywanie zwrotów.

W związku z otrzymanymi powiadomieniami i informacjami przeprowadzono 135 kontroli w obiektach żywnościowo-żywnościowych. W przypadku stwierdzenia obecności produktu o niewłaściwej jakości zdrowotnej wycofywano zakwestionowane partie środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, monitorowano dokonywanie ewentualnych zwrotów do magazynów oraz dalsze działania dotyczące sposobu ich wycofania z obrotu i utylizacji.

Do marca 2022r. ze względu na nadal trwający stan epidemii w związku z zakażeniami SARS-CoV-2 działania pracownicy Sekcji NBŻŻiPK nadal przeprowadzali wywiady z osobami, które uzyskały pozytywne wyniki badań oraz z osobami, które podlegały obowiązkowi kwarantanny, ustalając niezbędne dane, nakładając obowiązek odbycia kwarantanny, wprowadzając ustalone dane do systemu SEPIS. Przeprowadzono kontrole w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii w zakładach obrotu żywnością – w tym zakresie przeprowadzono 50 kontroli. Ponadto przy każdej kontroli, bez względu na powód jej przeprowadzenia, sprawdzano przestrzeganie ww. ograniczeń, nakazów i zakazów.

Działania sekcji z konieczności ograniczono, w pierwszym kwartale roku posługując się środkami komunikacji na odległość.

W związku z odbywającymi się zbiorowymi imprezami masowymi zabezpieczano odpowiednie warunki sanitarne sprzedaży i przyrządzania potraw podczas „Dni Tomaszowa”, gdzie skontrolowano 8 obiektów gastronomicznych: ruchome punkty małej gastronomii

i przyczepy gastronomiczne, stoiska i punkty ze sprzedażą pieczywa, wyrobów cukierniczych i napojów bezalkoholowych. W jednym z obiektów, w przyczepie gastronomicznej prowadzącej sprzedaż lodów z automatu, sorbetów, gofrów, stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno- epidemiologicznych pracowników oraz nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych. W związku z powyższym nałożono 1 mandat karny w wysokości 200 zł.

W ramach dodatkowych działań podejmowanych przez PPIS w Tomaszowie Mazowieckim w 2022 roku należą:

1. Kontrole w związku z pismem ŁPWIS z dnia 16.08.2022r. znak: ŁPWIS.NSHŻ.9011.57.2022.TW dotyczącą śnięcia ryb w Odrze oraz ze względu na stwierdzenie śniętych ryb w rzece Ner w dwóch powiatach woj. łódzkiego (powiat łęczycki i powiat poddębicki); przeprowadzono ogółem 3 kontrole w miejscach sprzedaży ryb i przetworów rybnych. Ponadto w związku z pismem łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi znak: ŁPWIS.NSHŻ.9011.58.2022.TW z dnia 18.08.2022r. ze względu na wzmożony nadzór nad podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego ze względu na zaistniałą sytuację dot. stwierdzenia śniętych ryb w rzece Odrze i Nerze przeprowadzono 19 kontroli w gospodarstwach rolnych.
2. W związku z decyzją NR 128D/2022 z dnia 15 kwietnia 2022r wycofywano z obrotu produkt o nazwie „Denaturat alkohol etylowy skażony porektyfikacyjny” ze wskazanymi numerami partii, których producentem była firma Feniks Sp. z o.o. ul. Benedykta Cesarza 11, 30-427 Kraków. Ogółem przeprowadzono 86 kontroli w tym zakresie.
3. W dniu 24.11.2022r. przeprowadzono szkolenie pt. „Rolniczy Handel Detaliczny RHD - produkcja pierwotna” organizowane przez PZDR w Tomaszowie Mazowieckim; dla potrzeb szkolenia opracowano prezentację, która została przedstawiona uczestnikom szkolenia przez pracownika Sekcji NBŻŻiPK.
4. Skontrolowano łącznie 34 gospodarstw rolnych, w tym 29 prowadzących produkcję pierwotną oraz 5 gospodarstw prowadzących produkcję pierwotną oraz dostawy bezpośrednio. 16 spośród skontrolowanych gospodarstw prowadzi produkcję owoców miękkich. Nałożono 1 mandat karny 500 zł za brak identyfikacji (opis w XVII). Pobrano łącznie 14 próbek owoców i warzyw do badań laboratoryjnych, z czego 1 próbkę zakwestionowano

z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości linuronu (opis w XIV).

5. Przeprowadzono 1 kontrolę w magazynie hurtowym sprzedającym zboże w związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego znak: BŻ.PR.426.130.2022 z dnia 26.10.2022r. dotyczącym podejrzenia importu z Ukrainy pszenicy deklarowanej przy odprawie celnej na cele techniczne, która mogłaby być później wykorzystana m.in. na cele spożywcze oraz w związku z wykryciem obecności żywych szkodników w nasionach rzepaku, co dyskwalifikowało produkt jako środek spożywczy.

Podczas kontroli przeprowadzanych w gospodarstwach rolnych sprawdzane były zasady higieny produkcji żywności oraz przekazywane informacje dotyczące prowadzenia dobrej praktyki, w tym obowiązku identyfikowalności środków spożywczych; informowano również o wytycznych Komisji Europejskiej z 2017 r. dotyczących ograniczania ryzyka mikrobiologicznego w odniesieniu do świeżych warzyw i owoców na etapie produkcji podstawowej poprzez przestrzeganie zasad higieny z którymi można się zapoznać korzystając z linków znajdujących się na stronie internetowej PSSE w Tomaszowie Mazowieckim. Podczas kontroli gospodarstw rolnych, w których produkowane są owoce miękkie, kontrolowano opakowania do żywności z uwzględnieniem ich stanu sanitarno-technicznego.

6. Współpraca z Inspekcjami

W 2022r. współpraca z Inspekcją Weterynaryjną prowadzona była w oparciu o Porozumienie Ramowe z dnia 15.01.2008r. zawarte pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tomaszowie Maz. i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Tomaszowie Maz. o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i organów Inspekcji Weterynaryjnej. W chwili obecnej wszystkie obiekty na targowisku znajdują się pod nadzorem inspekcji sanitarnej. W 2022r. przeprowadzano wspólnie z Inspekcją Weterynaryjną 1 kontrolę w grupie ww. obiektów. Podczas przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono obecności przetworów mięsnych i/lub mięsa o nieudokumentowanym pochodzeniu i nieoznakowanego. Kontrola była przeprowadzona w związku z ASF.

Wspólnie pod nadzorem PIS i WIS znajduje się:

- 1 firma produkująca lub przechowująca środki spożywcze,
- 6 zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują lub wprowadzają na rynek pasze lub materiały paszowe dla zwierząt.

W 2022r. współpracowano z inspekcją weterynaryjną w Tomaszowie Mazowieckim w sprawie powiadomień w systemie RASFF:

- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim, w związku z pismem Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kielcach z dnia 04.03.2022 r., znak: PIW-BŻ.5200.32.4.2022 w sprawie stwierdzenia obecności *Salmonella Entertidis* w mięsie drobiowym, wykrytym w badaniach mikrobiologicznych właścicielskich. Zakwestionowany środek spożywczy został dostarczony do Hurtowni Drobiu „KAJA”, ul. Akacyjowa 5, 97-200 Tomaszów Mazowiecki. W związku z powiadomieniem podjęto działania zgodnie z ustawowymi kompetencjami;
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim, w związku z pismem Powiatowego Lekarza Weterynarii w Poznaniu z dnia 11.04.2022 r., znak: BP-BŻ.5501.19.2022 przekazującym informację o otrzymaniu dodatnich wyników na obecność pałeczek *Salmonella spp.* w badanych próbkach skórek z szyi tuszek drobiowych oraz mięśni ze skórą, nr partii 89 (sprawozdanie z badań nr 000811/PBMI/DM/2022 i 000812/PBMI/DM/2022 z dnia 6 kwietnia 2022 r.) wyprodukowanych przez Zakłady Drobiarskie „Koziegłowy” Sp. z o.o., ul. Piaskowa 3, 62-028 Koziegłowy, WNI 30210501, zawiadamiającym o dostawie kwestionowanego środka spożywczego do odbiorcy na terenie objętym nadzorem Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej w Tomaszowie Mazowieckim, podjął działania zgodnie z ustawowymi kompetencjami;
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim, w związku z pismem Powiatowego Lekarza Weterynarii w Otwocku z dnia 08.11.2022 r., znak: PIWet.Ot.BŻ-PU.5300.140.2022.MW w związku z pismem Powiatowego Lekarza Weterynarii w Pruszczu Gdańskim, informującym o wykryciu *Salmonella Spp.* z grupy B, w wyniku przeprowadzenia badań właścicielskich skór z szyi kurczaka i elementów drobiowych w zakładzie Bruno Tassi Północ, Spółka z o.o., ul. Staniewiecka 12, 03-310 Warszawa, Oddział Gdańsk, 80-870 Gdańsk, ul. Mikołaja Reja 3, pochodzących z mięsa drobiowego o nr partii 27722, zakupionego z zakładu SUPERDROB SPÓŁKA AKCYJNA, 05-480 Karczew, ul. Armii Krajowej 80 WNI: 14170501, zawiadamiającym o dostawie kwestionowanego mięsa drobiowego do odbiorcy z terenu objętego nadzorem Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej w Tomaszowie Mazowieckim, podjął działania zgodnie z ustawowymi kompetencjami.
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim, w związku z przesłaną e-mailem informacją przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Warszawie

ul. Gagarina 15, 00-753 Warszawa w dniu 24.06.2020 r., dotyczącą powiadomienia informacyjnego nr 1016/26/2022 z dnia 16.12.2022r. w sprawie przekroczenia dopuszczalnego poziomu doksycykliny w próbce mięśni kurcząt pobranych w zakładzie Olikorn-Drób Karczewscy sp.j., Łominy 23A, 97-225 Ujazd, nr partii: 011222/2; 011222/3, 011222/4, 011222/5, podjął działania zgodnie z ustawowymi kompetencjami. Zgodnie z załączoną listą dystrybucji przekazaną przez producenta Drobiowo.pl Mariola Krysiak 02-220 Warszawa, ul. Łopuszańska 35 WNI 14654302, kwestionowany produkt został dostarczony do obiektu ADRIAN, 97-226 Żelechlinek ul. H. Sienkiewicza 5. Z uwagi, że w/w obiekt znajduje się pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej w Tomaszowie Mazowieckim, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim przekazał powyższe informacje do załatwienia zgodnie z kompetencjami do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Tomaszowie Mazowieckim, 97-200 Tomaszów Mazowiecki ul. Orzeszkowej 15/19.

Ponadto otrzymano 16 powiadomień alarmowych i informacyjnych przesłanych przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Otwocku dotyczących stwierdzenia obecności *Salmonella* Enteritidis (10 powiadomień), *Salmonella* Newport (1 powiadomienie), *Salmonella* Derby (1 powiadomienie), *Salmonella* spp. (4 powiadomienia) w mięsie drobiowym dostarczonym z zakładu Superdrob S.A., ul. Armii Krajowej 80, 05-480 Karczew do magazynu Carrefour w Podkonicach Dużych – powiadomienia otrzymywano po upływie terminów przydatności do spożycia zakwestionowanych partii mięsa drobiowego.

Na mocy zawartego „Porozumienia ramowego z dnia 14.07.2008r. o współpracy Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej” zawartego pomiędzy GIF oraz GIS oraz „Porozumienia z dnia 10.09.2008r. o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie łódzkim oraz zgodnie z zapisami ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej aktualnie wpisane jest 36 aptek, w tym: 1 punkt apteczny.

Nie prowadzono wspólnych kontroli z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego. W aptekach przeprowadzono 5 kontroli, w tym 5 kontroli interwencyjnych dotyczących wycofania suplementów diety w ramach systemu RASFF.

W związku z prowadzonymi kontrolami stron internetowych sprawdzane są również informacje dotyczące zakwestionowanych produktów na stronach internetowych aptek, których filie znajdują się na terenie powiatu tomaszowskiego.

W związku pismem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koninie z dnia 05.08.2022r., znak: ON-HŻ.9020.1.341.2022 w sprawie środków: olejków zawierających CBD, opisanych jako produkty spożywcze wytworzone lub zawierające składniki z konopi siewnych, dla których jako producenta wskazano firmę Kryptotech sp. z o.o., ul. Legionów 18, 97-200 Tomaszów Mazowiecki przeprowadzono postępowanie wyjaśniające; ponieważ w okazanych podczas tego postępowania certyfikatach analiz wskazano obecność THC dla części olejków CBD, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim przekazał sprawę do Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego w Łodzi.

Pobrano 3 próbki środków spożywczych do badań laboratoryjnych. Próbek nie kwestionowano.

W roku 2022 prowadzono:

współpracę w związku z zawartym porozumieniem pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współpracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego. W związku z realizacją „Planu działania na 2022 rok” dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 22.12.2020 r. dotyczącego współdziałania inspekcji – PIS, PIORIN, IJHARS, IOŚ w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego” przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami ww. inspekcji w Tomaszowie Mazowieckim 5 kontroli: 4 kontrole w obecności przedstawicieli PIORiN oraz 1 kontrolę w obecności przedstawicieli WIOŚ. Podczas kontroli pobrano 5 próbek, w tym: 2 próbki sałaty w kierunku pozostałości azotanów oraz zawartości metali, 1 próbkę ogórków do badań w kierunku pozostałości pestycydów oraz 2 próbki malin w kierunku pozostałości pestycydów oraz zawartości metali. Pobrane próbki do badań laboratoryjnych nie zostały zakwestionowane.

W roku 2022 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Łodzi Oddział w Tomaszowie Mazowieckim przekazał pismo w sprawie przekroczenia poziomu imidachlopyrydu w próbce czarnej porzeczki pobranej przez pracowników WIORiN. W związku z powyższym przedstawiciele PPIS w Tomaszowie Mazowieckim przeprowadzili kontrolę interwencyjną w gospodarstwie rolnym, w którym pobrano próbkę czarnej porzeczki do badań laboratoryjnych

w kierunku pozostałości pestycydów. Według oświadczenia właścicielki gospodarstwa zebrane czarne porzeczki sprzedano nieznanemu odbiorcy. W związku z powyższym nałożono mandat karny w wysokości 500 zł za brak identyfikacji odbiorców żywności w oparciu o art. 100 pkt.1 ust. 7 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2020 r. poz. 2021 z późniejszymi zmianami) i przekazano poczynione ustalenia Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Roślin i Nasiennictwa. W 2022 r. współpracowano z Inspektoratem Ochrony Roślin i Nasiennictwa również w sprawie powiadomień w systemie RASFF. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim przekazał do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Łodzi, Oddział w Tomaszowie Mazowieckim do wykorzystania zgodnie z zakresem kompetencji powiadomienie informacyjne w celu zwrócenia uwagi nr 2022/53 z dnia 12.08.2022 w ramach systemu RASFF, dotyczące stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu NDP linuronu w korzeniu pietruszki w Łodzi Oddział w Tomaszowie Mazowieckim.

W 2022 r. współpracowano również z Komendą Powiatową Policji w Tomaszowie Mazowieckim. Kontrolę z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji przeprowadzono w związku z anonimową telefoniczną interwencją dotyczącą nieprawidłowych warunków sanitarnych przy produkcji pieczywa. Właściciel zakładu nie złożył wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości: zły stan sanitarno- techniczny pomieszczeń i urządzeń, brak odzieży ochronnej oraz brudną odzież ochronną, brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych osób wykonujących prace w kontakcie z żywnością, brak identyfikacji surowców i wyrobów gotowych, brak bieżącej wody, brak opracowanej dokumentacji GHP/GMP oraz wdrażanego systemu HACCP nałożono mandat karny w wysokości 500 zł, wydano decyzję zaprzestania prowadzenia działalności i skierowano wniosek o nałożenie kary pieniężnej do ŁPWIS.

7. Współpraca z Sekcjami PSSE w Tomaszowie Maz.

W 2022 r. sekcja nadzoru bezpieczeństwa żywności, żywienia i produktów kosmetycznych współpracowała z:

- nadzorem zapobiegawczym przy opiniowaniu planów zakładów żywieniowo-żywnościowych oraz odbiorze nowych obiektów,
- sekcją higieny dzieci i młodzieży w ramach prowadzenia nadzoru podczas trwania kolonii, obozów i zimowisk,

- sekcją epidemiologii wspomagając działania w związku z wystąpieniem stanu epidemii Covid 19.

8. Interwencje

W 2022 r. ogółem zarejestrowano 48 interwencji, z których 19 zostało potwierdzonych, co stanowi 40,0% wszystkich interwencji. 1 spośród interwencji jest w trakcie realizacji. W roku sprawozdawczym 1 spośród interwencji przekazano do Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Mazowieckim, a 2 do Weterynaryjnej Inspekcji Sanitarnej, do wykorzystania zgodnie z kompetencjami.

Nałożono 17 mandatów karnych na sumę 5000 zł.

Najczęściej interwencje dotyczyły następujących obiektów: sklepów, magazynów spożywczych, małych gastronomii, żywienia zbiorowego otwartego. Interwencje dotyczyły między innymi:

- sprzedaży przeterminowanych środków spożywczych,
- złej jakości środków spożywczych,
- złego stanu sanitarnego zakładu,
- brudnego otoczenia przy sklepie,
- wprowadzania i obecności psów w sklepie,
- podejrzenia produkcji dań typu sushi w zakładzie tapicerskim,
- dolegliwości żołądkowych po spożyciu lodów z automatu,
- wystąpienia reakcji alergicznej po spożyciu środka spożywczego,
- nieprawidłowych warunków sanitarnych i niezarejestrowanej produkcji pieczywa na prywatnej posesji,
- obecności żywych gryzoni i obecności pogryzionych przez nich opakowań produktów spożywczych,
- śladów obecności szkodników zbożowych w mące,
- niewłaściwego przechowywania środków spożywczych w zbyt wysokiej temperaturze i niesprawnej klimatyzacji na sali sprzedaży w sklepie,
- notorycznego spożywania przez klientów napojów alkoholowych przy sklepie,
- prowadzenia nielegalnej ubojni zwierząt oraz produkcji i sprzedaży wyrobów mięsnych,
- braku aktualnej książeczki zdrowia i orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- prowadzenia działalności bez decyzji zatwierdzającej i reklamowania zakładu za pomocą ulotek,
- obecności ciała obcego w środku spożywczym,
- prowadzenia działalności pomimo trwającej rozbudowy zakładu,

- przechowywania środków spożywczych w niewłaściwych warunkach,
- niewłaściwej gospodarki odpadami gastronomicznymi,
- nieprawidłowego znakowania środków spożywczych – olejków CBD.

Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazywały poprawę stanu sanitarnego w ww. obiektach.

9. Podsumowanie

Działania Sekcji NBŻŻiPK w 2022 roku w I kwartale nadal zdominowane były przez wprowadzony w Polsce stan epidemii w związku z zakażeniami SARS-CoV-2. W tym okresie czasu nadzór nad bezpieczeństwem żywności oraz zakładami produkcji i obrotu żywnością w powiecie tomaszowskim został ograniczony do działań niezbędnych, natomiast pracownicy sekcji stanowiły personel współdziałający z sekcją epidemiologii, co bezpośrednio przełożyło się na wykonywanie tych zadań niejednokrotnie w dłuższym wymiarze czasu. Po pierwszym kwartale 2022 roku podjęto działania nadzоровe zgodnie z opracowanym harmonogramem.

W 2022 roku nie przeprowadzono wszystkich zaplanowanych w harmonogramie kontroli z uwagi na przejmowanie zakładów przez nowych właścicieli, zaprzestanie działalności zakładów, konieczność podejmowania działań nieujętych w harmonogramie.

W odniesieniu do liczby zakładów oraz przeprowadzonych kontroli na terenie powiatu tomaszowskiego w 2021r. stwierdzono w 2022r. zmniejszenie liczby zakładów produkcji i obrotu żywnością, co skutkuje zmniejszeniem liczby skontrolowanych zakładów, ilości przeprowadzonych kontroli, liczby zatwierdzonych w roku sprawozdawczym zakładów. Zmniejszyła się znacząco liczba kontroli interwencyjnych, choć nie zmieniła się ilość składanych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tomaszowie Mazowieckim interwencji. Zwiększyła się ilość decyzji administracyjnych, w tym decyzji dotyczących poprawy stanu technicznego oraz decyzji unieruchomienia / przerwania działalności zakładu, wniosków o nałożenie kary pieniężnej przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Zwiększyła się również znacząco liczba mandatów karnych oraz ich łączna kwota.

Liczba próbek nie uległa znaczącym zmianom, natomiast z uwagi na wskazany zakres badań oraz konieczność pobierania próbek jak najbliżej produkcji, w tym produkcji pierwotnej, pobór zajmuje zdecydowanie więcej czasu.

Z uwagi na ograniczoną liczbę kontroli w okresie epidemii w latach 2020-2021 aktualnie podczas prowadzonych kontroli częściej stwierdzane są nieprawidłowości w stanie sanitarnym

i technicznym, co przekłada się na konieczność prowadzenia postępowania oraz kontroli sprawdzających.

VI. Oświata i Promocja Zdrowia

1. Interwencje programowe

• „Czyste Powietrze Wokół Nas”

Adresatami programu są dzieci 5-6 letnie, ich rodzice i opiekunowie. Głównymi celami programu są: wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. W roku szkolnym 2021/2022 z realizacji programu sprawozdało się 10 placówek oświatowych.

• „Skąd się biorą produkty ekologiczne.”

Program edukacyjny pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne” adresowany jest do dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do przedszkoli oraz do rodziców i opiekunów dzieci. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Uczestnicząc w zajęciach dzieci uczą się skąd się biorą produkty ekologiczne, dlaczego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny.

W roku szkolnym 2021/2022 z realizacji programu sprawozdało się 10 placówek oświatowych.

• „Bieg po zdrowie”.

"Bieg po zdrowie" to program antytytoniowej edukacji zdrowotnej (III edycja).

Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobieżenie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży (9-10 lat) oraz pokazanie atrakcyjności życia

w środowisku wolnym od dymu tytoniowego. W roku szkolnym 2021/2022 program został zrealizowany w 6 placówkach oświatowych.

• „Dopalaczom mówimy STOP – Wybieramy zdrowie”

Wojewódzka Kampania Edukacyjna „Dopalaczom mówimy STOP – wybieramy zdrowie” adresowana jest do uczniów klas VII i VIII szkół

podstawowych województwa łódzkiego oraz ich rodziców i opiekunów. Kampania pomaga dostarczyć młodzieży sprawdzonej wiedzy na temat konsekwencji używania nowych substancji psychoaktywnych potocznie nazywanych dopalaczami i pobudzić do autorefleksji w kontekście osobistych decyzji dotyczących używania tego typu substancji. W roku szkolnym 2021/2022 z realizacji programu sprawozdały się 4 placówki oświatowe.

„Trzymaj Formę”

Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę!” opracowany z inicjatywy Głównego Inspektora Sanitarnego. Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości uczestników programu dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie. Adresatami programu są uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych, rodzice. W roku szkolnym 2021/2022 z programu sprawozdało się 6 placówek oświatowych.

- „ARS – czyli jak dbać o miłość?”

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze) i adresowany jest do młodzieży ze szkół średnich. Głównym celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. W roku szkolnym 2021/2022 z realizacji programu sprawozdała się 1 placówka oświatowa.

- „Podstępne WZW”

Pilotażowa edycja programu „Podstępne WZW” realizowana była w ramach porozumienia pomiędzy Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Łodzi, a Fundacją Gwiazda Nadziei. W roku szkolnym 2021/2022 z realizacji programu sprawozdały się 2 placówki oświatowe. Celem przedsięwzięcia jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, uświadomienie ryzyka zakażenia wirusami HBV i HCV oraz zagrożeń wynikających z zakażenia, wpojenie zasad profilaktyki w tym zakresie oraz pobudzenie do refleksji nad akceptacją osób już zakażonych.

- **„Znamie! Znam je?” - czyli co musisz wiedzieć o czerniaku skóry.**

Pilotażowa edycja programu „Znamie! Znam je?” realizowana była w ramach porozumienia pomiędzy Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Łodzi, a *Fundacją Gwiazda Nadziei*. W roku szkolnym 2021/2022 do realizacji programu przystąpiły 2 szkoły ponadpodstawowe. Kampania edukacyjna „Znamie! Znam je?” ma za cel: upowszechnienie wiedzy na temat czerniaków oraz budowanie właściwych prozdrowotnych postaw młodzieży.

- **„Wybierz Życie – Pierwszy Krok”**

Program edukacyjny „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” poświęcony jest profilaktyce zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) i raka szyjki macicy. Celami programu są m.in. zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, podniesienie świadomości o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie, dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne. W roku szkolnym 2021/2022 do realizacji programu przystąpiły 2 szkoły ponadpodstawowe.

W roku szkolnym 2021/2022 przeprowadzono 12 wizytacji w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych z programów profilaktycznych oraz kampanii realizowanych przez placówki oświatowe na terenie powiatu tomaszowskiego.

- **„Krajowy program zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS”**

Głównym celem programu jest m.in. zmobilizowanie społeczeństwa do przyjęcia odpowiedzialnej postawy wobec siebie, swojego partnera i swoich dzieci poprzez stworzenie związków partnerskich, w których rozmawia się o przeszłości i unika ryzykownych zachowań seksualnych.

W 2022 roku przeprowadzono 14 pogadanek profilaktycznych w placówkach oświatowych dot. profilaktyki zakażeń HIV i zwalczania AIDS. W 2022 roku prowadzono dystrybucję materiałów profilaktycznych, która obejmowała placówki oświatowe oraz podmioty lecznicze. W ramach realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS zorganizowano

obchody „Światowego Dnia Walki z AIDS”, który przypada na 1 grudnia każdego roku. Przeprowadzono wykłady profilaktyczne dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych wraz z rozwiązywaniem quizów z zakresu wiedzy o HIV/AIDS.

- **„Kryształowy uśmiech mam bo o zęby dbam!”**

Powiatowa Kampania Edukacyjna skierowana do uczniów klas I-III szkół podstawowych w zakresie higieny jamy ustnej. Kampania została utworzona w odpowiedzi na potrzeby zgłoszone przez szkolnych koordynatorów programów profilaktycznych. Kampania edukacyjna została podzielona na 3 bloki zajęciowe:

- pierwszy blok zajęciowy opiera się na przedstawieniu roli zębów w naszej jamie ustnej, omówieniu ich budowy rodzajów oraz ich położenia w łukach zębowych, a także omówienia różnic międzygatunkowych ze zwróceniem uwagi, że nie wszystkie stworzenia potrzebują takich samych zębów do zdobywania pożywienia,
- drugi blok zajęciowy opiera się na omówieniu prawidłowej techniki mycia zębów oraz wykorzystaniu przy tym odpowiednich przyborów do czyszczenia jamy ustnej,
- trzeci blok zajęciowy opiera się na omówieniu czym jest próchnica, w jaki sposób powstają ubytki oraz jakie są wczesne stadia choroby próchnicznej. Zwrócono szczególną uwagę na dwa główne czynniki, które zapobiegają powstaniu chorób próchnicznych tj. prawidłowa higiena jamy ustnej oraz prawidłowa dieta. Przedstawiono korzystne działanie fluoru i śliny w zapobieganiu chorobom próchnicznym, a także przedstawiono przykłady grup/produktów spożywczych, które korzystnie wpływają na nasze zęby oraz te które są dla nich szkodliwe.

W roku szkolnym 2022/2023 do realizacji programu zgłosiło się 12 placówek oświatowych.

2. interwencje nieprogramowe

- **profilaktyka antytytoniowa**

Główny cel to ograniczenie ekspozycji na dym tytoniowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) w społeczeństwie lokalnym poprzez zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości palenia wyrobów tytoniowych oraz e-papierosów wśród dzieci i młodzieży.

W ramach realizacji programu, podejmowane były działania zmierzające do zmiany postaw zachowań społeczności lokalnej poprzez:

- realizację programów edukacji antytytoniowej dla dzieci i młodzieży,

- realizację kampanii antytytoniowych w ramach Światowego Dnia Rzucania Palenia, Światowego Dnia bez Tytoniu,
- realizowanie kampanii społecznych,
- działalność internetowa za pośrednictwem platformy gov.pl oraz Facebook celem dotarcia do szerszego grona odbiorców,
- eksponowanie i dystrybucję materiałów edukacyjnych w przedszkolach, szkołach, przychodniach i innych obiektach użyteczności publicznej oraz udzielanie informacji do lokalnych mediów.
- comiesięczny monitoring, w zakresie przestrzegania zakazu palenia,
- **„Światowy Dzień Bez Tytoniu”**

W ramach „Światowego Dnia Bez Tytoniu” przeprowadzono 8 pogadanek/wykładów profilaktycznych w szkołach podstawowych powiatu tomaszowskiego. Prowadzono działalność internetową za pośrednictwem strony Facebook celem dotarcia do szerszego grona odbiorców. Pracownik Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej przygotował grafiki informacyjne i umieścił w mediach społecznościowych.

- **„Światowy Dzień Rzucania Palenia”**

W ramach w/w obchodów zorganizowano 45 pogadanek profilaktycznych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych celem uświadomienia młodzieży szkodliwych skutków palenia czynnego i biernego. W ramach obchodów „Światowego Dnia Rzucania Palenia” prowadzono działalność internetową za pośrednictwem strony Facebook celem dotarcia do szerokiego grona odbiorców. Pracownik Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej przygotował grafiki informacyjne i zamieścił w mediach społecznościowych.

- **„Światowy Tydzień Karmienia Piersią”**

Powiatowa Stacja Sanitarnej-Epidemiologicznej w Tomaszowie Mazowieckim zorganizowała konkurs za pośrednictwem strony Facebook dla kobiet planujących ciążę, kobiet w ciąży oraz matek niemowlaków. Celem konkursu było uświadomienie młodym mamom, że karmienie piersią jest najlepszym sposobem żywienia niemowląt. W ramach obchodów „Światowego Tygodnia Karmienia Piersią” prowadzono dystrybucję materiałów profilaktycznych do przychodni lekarskich i placówek oświatowych.

- **profilaktyka antydopalaczowa**

Pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia, Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Tomaszowie Mazowieckim przeprowadził 5 pogadań profilaktycznych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla uczniów, celem uświadomienia zagrożeń wynikających z użycia substancji psychoaktywnych. Wykorzystano materiały multimedialne tj. spot informacyjny, film pokazujący działanie dopalaczy na człowieka oraz prezentację multimedialną przygotowaną przez pracownika oświaty, zawierającą kompendium wiedzy na temat zagrożeń spożywania oraz podstawowych informacji na temat w/w terminu. Zorganizowano punkty informacyjne na terenie placówek oświatowych oraz prowadzono działalność internetową celem dotarcia do szerokiego grona odbiorców.

3. Bezpieczeństwo podczas wycieczki letniej.

Pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia, podczas wycieczki letniej, organizował spotkania profilaktyczne, dotyczące bezpiecznych zachowań podczas wycieczki letniej. W pogadankach uczestniczyło 127 osób. Prowadzona była także dystrybucja materiałów edukacyjnych w formie tradycyjnej, a także w formie elektronicznej. Utworzono punkty informacyjne w placówkach, w których odbywały się spotkania profilaktyczne.

4. Kampanie dot. szczepień przeciwko wirusowi SARS-CoV-2.

W ramach ogólnokrajowej kampanii #SzczepimySię, w pierwszym kwartale 2022 r. pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia, Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Tomaszowie Mazowieckim prowadził działalność internetową za pośrednictwem platformy gov.pl oraz strony Facebook celem dotarcia do szerokiego grona odbiorców. Pracownik Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Tomaszowie Mazowieckim promował szczepienia poprzez tworzenie punktów profilaktyczno – konsultacyjnych oraz dystrybucję materiałów dot. szczepień.

5. Profilaktyka chorób i promocja zdrowia.

Pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Tomaszowie Mazowieckim zajmował się dystrybucją materiałów profilaktycznych dotyczących m.in. nowotworów, chorób odkleszczowych, grypy, chorób wywołanych przez meningokoki i pneumokoki, wirusowego zapalenia wątroby. Pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia prowadził pogadanki profilaktyczne dot. promocji

zdrowia i zdrowego stylu życia, profilaktyki chorób zakaźnych oraz profilaktyki chorób odkleszczowych (boreliozy) w przedszkolach, szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych oraz innych placówkach z wykorzystaniem materiałów multimedialnych m.in. prezentacji multimedialnych.

6. Współpraca z instytucjami i mediami.

Realizując działania oświatowo – zdrowotne, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tomaszowie Mazowieckim współpracowała z Radiem FAMA w Tomaszowie Mazowieckim, Miejskim Zakładem Komunikacji w Tomaszowie Mazowieckim oraz KRUS-em oddział w Tomaszowie Mazowieckim.

VII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

W roku 2022r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tomaszowie Mazowieckim z zakresu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego zajął ogółem 230 stanowisk, (14 negatywnych), w tym uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania 85 obiektów budowlanych.

W ramach sprawowanego nadzoru zapobiegawczego, zauważono większą świadomość społeczeństwa w zakresie przestrzegania warunków higieniczno-sanitarnych i zdrowotnych, przy planowanym uruchomieniu nowej działalności gospodarczej, czy też modernizacji istniejącej , co znajduje potwierdzenia w składanych dokumentach i przeprowadzonych kontroli w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Największe trudności przy wydawaniu stosownych opinii z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wynikają z braku wytycznych i poradników dla pracowników ZNS, które mogłyby usprawnić pracę i dokładniejsze sprecyzowanie wymagań sanitarnych.

VIII. Zakończenie

1. W 2022 r. utrzymywano i doskonalono system zarządzania w nadzorze sanitarnym PSSE.
2. Nadzorowano 2336 obiektów na terenie powiatu tomaszowskiego.
3. Przeprowadzono ogółem 1760 kontroli sanitarnych oraz 4979 wywiadów epidemiologicznych
4. Wydano 317 decyzji administracyjnych
5. Nałożono 60 mandatów karnych na sumę 17200 zł.

6. Wydano 12 tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym
7. Wydano 26 upomnień rodzicom uchylającym się od wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci.
8. Wydano 230 stanowisk w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.
9. Opiniowano projekty techniczne oraz uczestniczono w odbiorach dopuszczających do użytkowania obiekty budowlane.
10. Wydano 7 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 3 decyzje o braku podstaw do wydania
11. Realizowano programy edukacyjne i działania akcyjne promujące zdrowy tryb życia.
12. Współpracowano z władzami lokalnymi, instytucjami publicznymi oraz lokalną prasą, radiem i telewizją.
13. Poprawił się stan techniczny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku w wyniku modernizacji obiektów oraz stosowaniu zasad GMP/GHP oraz HACCP.
14. Prowadzony był konsekwentny nadzór nad wdrażaniem i stosowaniem zasad GHP/GMP oraz HACCP w celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności.
15. Sprawowano nadzór nad znakowaniem środków spożywczych w celu zapewnienia konsumentom rzetelnej o nich informacji.
16. Pod nadzorem było 34 wodociągów sieciowych, dla 5 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia wydano decyzje nakazujące poprawę jakości wody do wymagań zgodnych z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U 2017 r. poz 2294).
17. Na koniec roku sprawozdawczego jakość wody w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę Budziszewice oraz Mierzno nie spełniała wymagań zawartych w/w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia.
18. Woda w jednej czynnej studni publicznej w Tomaszowie Maz., ul. Chemików, spełniała normy sanitarne.
19. Kontynuowano badania wody ciepłej w wybranych obiektach użyteczności publicznej na obecność groźnej dla zdrowia bakterii Legionella sp.(pobrano 23 próbki)
20. W 2022 roku zorganizowano kąpielisko na rzece Pilicy „Przystań”
21. Nadzorem sanitarnym objęto place zabaw i piaskownice ogólnodostępne pod względem spełnienia wymagań sanitarnohigienicznych.

22. W 2022 roku zarejestrowano 301 przypadków zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na gripę, w tym 16 przypadków hospitalizowanych i potwierdzonych badaniami molekularnymi

23. Problemem, od lat, są pokąsania ludzi przez bezpańskie psy i psy wyprowadzane bez należytego nadzoru.